

Haapavesi Folk
festivaaliorganisaation inhimilliset kasvot vuosina 1989-99

Musiikkitieteen pro gradu -työ
Jyväskylän yliopisto
Musiikkitieteen laitos
Kevät 2000

Anna Dantchev

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO

Tiedekunta
HUMANISTINEN

Laitos
Musiikkitieteen laitos

Tekijä
Anna Kristina Dantchev

Työn nimi

Haapavesi Folk

Festivaaliorganisaation inhimilliset kasvot vuosina 1989-99.

Oppiaine
Musiikkitiede

Työn laji
Pro gradu -työ

Aika
Kevät 2000

Sivumäärä
52 + liitteet 7

Tiivistelmä - Abstract

Tutkimukseni käsittelee Haapavesi Folk -festivaaliorganisaation ensimmäistä kymmentä toimintavuotta sekä nimenomaan ihmisiä omine mielipiteineen osana organisaatiota. Keskityn tutkimuksessani festivaalin historiaan, sitä järjestävän ryhmän historiaan ja toimintaan sekä toimijoiden omiin mielipiteisiin kyseisestä festivaalista ja sen tulevaisuuden visioista.

Teoreettinen viitekehys koostuu niin organisaatio -käsitteistä kuin musiikkifestivaalien historiasta. Visio, tiimityö sekä Haapavesi Folk osana musiikkifestivaalien historiallista kehitystä nousevat tärkeimmiksi käsitteiksi. Tutkimukseni perustuu festivaalitoimijoiden puheelle.

Aineistona tutkimuksessani on teemahaastattelumenetelmällä kootut yhdeksän tällä hetkellä Haapavesi Folk -festivaaliorganisaatiossa vaikuttavan ihmisen (hallituksen puheenjohtaja, taiteellinen johtaja, rahastonhoitaja, sihteeri, varapuheenjohtaja sekä neljä Haapavesi Folk-musiikin yhdistyksen jäsentä) haastattelut sekä festivaaliorganisaation itsensä dokumentoimat kirjalliset tallenteet menneistä vuosista. Tutkimuksen luonteesta johtuen, olen priorisoinut haastattelumateriaalin.

Tulokset ilmentävät Haapavesi Folk -festivaalin vapaaehtoisihmistyövoiman merkitystä festivaalin historiassa, toiminnassa sekä myöskin tulevaisuudessa. Tuloksien pohjalta voidaan sanoa, että Haapavesi Folk -festivaali on tiiviisti sidottu toimijoihinsa. Festivaalin kehitykseen vaikuttavat eniten inhimillinen väsymys ja sitä seuraavat ongelmakohdat. Tätä ongelmaa ei voida sivuuttaa mietittäessä festivaalin tulevaisuutta.

Asiasanat

musiikkifestivaali, festivaaliorganisaatio, visio, teemahaastattelu

Säilytyspaikka

Jyväskylän yliopisto, Musiikkitieteen laitos

Sisällys

1 JOHDANTO	3
2 TEOREETTISET LÄHTÖKOHDAT	5
2.1. ORGANISAATIO	7
2.2. MUSIIKKIFESTIVAALI	12
2.3. TUTKIMUSTAVOITE	16
3 TUTKIMUKSEN SUORITTAMINEN	18
3.1. TEEMAHAASTATELU AINEISTONKERUUSSA	19
3.2. HAASTATELTAVAT JA HAASTATELU	20
4 TULOKSET	24
4.1. OLIPA KERRAN FOLKIT ELI MITEN FESTIVAALI SYNTYI (1989-1993)	25
4.2. FESTIVAALITYÖN KITEYTYMINEN (1993-1996)	32
4.3. LISÄÄ MAUSTEITA FESTIVAALITYÖHÖN (1996-1999)	34
4.4. MISSÄ MENNÄÄN FOLKIT ELI FESTIVAALIORGANISAATION NYKYTILA	36
4.5. JA TARINA JATKUU ELI HAAPAVESI FOLK -FESTIVAALIN TULEVAISUUS	42
5 PÄÄTÄNTÖ	45

LÄHTEET

LIITTEET

1 JOHDANTO

...se alkas niinku että Folkit ku Folkit...ihmisiä käy sitä järjestämässä ja se elää ja mennä porskuttaa...

Näin kuvaa Haapavesi Folk -festivaalin taiteellinen johtaja festivaalin nykytilannetta. Yli kymmenen vuoden toimintakauden jälkeen festivaali on kehittynyt paljon syntyhetkistään. Muutos ei ole ollut ongelmaton. Muutaman ihmisen visiosta liikkeelle lähtenyt tapahtuma yrittää nyt löytää jatkuvuutta. Tutkimuksessani festivaalin toteuttajat kertovat omasta tapahtumastaan, sen menneisyydestä, tästä hetkestä sekä mahdollisesta tulevaisuudesta. Olen päättänyt korostamaan tutkimuksessani nimenomaan toiminnan taustalla olevaa ryhmää sekä festivaaliorganisaation muodostumista. Ilman ihmisiä mikään organisaatio ei toteutuisi eikä mikään visio konkretisoituisi, sen vuoksi tutkimukseni tarkastelee Haapavesi Folk -festivaaliorganisaation inhimillisiä kasvoja.

Haapavesi Folk -festivaali on kokenut yli kymmenen vuoden tapahtumaketjun. Läheinen maantieteellinen yhteys Kaustiseen on vaikuttanut festivaalin kehittymiseen, mutta silti Haapavesi Folk eroaa Kaustisen festivaalista mm. taiteellisessa linjauksessa ja koossa. Haapavesi Folk -festivaalia ryhdyttiin järjestämään vuonna 1989 muutaman ihmisen voimin ja hyvin pienellä budjetilla. Nyt kymmenen vuoden jälkeen mukaan ovat tulleet sponsorit ja Finland Festivals -ketju. Festivaalia järjestävä ydinryhmä on säilynyt vuosien mittaan, mutta uusia toimintatapoja ja ajatusmalleja on sovellettu festivaalin aikaansaamisessa. Kehityksestä huolimatta Haapavesi Folk on pystynyt säilyttämään imagonsa pienenä, mutta silti tasokkaana tapahtumana.

Suomalainen festivaalikenttä on hyvin laaja ja monipuolinen. Suomea voidaan pitää festivaalien maana, sillä lukuisat festivaalit täyttävät Suomen ympäri vuoden. Festivaalien sesonki ajoittuu Suomessa ennen kaikkea kesälle. Lähes joka kunnasta löytyy oma kesätapahtumansa, joka on aina hiukan edistysellisempi ja mielenkiintoisempi kuin naapurikunnan vastaava tapahtuma. Tapahtumia Suomessa riittää laidasta laitaan, kansainvälisesti arvostetuista massatapahtumista pienten maaseutukuntien kesätempauksiin.

Yhteistä näille kaikille tapahtumille, niiden koosta ja tunnettavuusasteesta riippumatta, on vapaaehtoistyö. Festivaalit ovat saaneet alkunsa vapaaehtoisvoimien visioista, ja monia niistä pyöritetään vieläkin festivaalille omistautuneiden työntekijöiden henkilökohtaisilla resursseilla. Harvalla musiikkifestivaalilla on ammattimainen järjestelytoimikunta taustalla alusta lähtien. Virallisesta festivaaliorganisaatiosta voidaan puhua vain muutamien musiikkifestivaalien kohdalla, mutta epävirallinen organisaatio löytyy varmaan kaikkien festivaalien taustalta.

2 TEOREETTISET LÄHTÖKOHDAT

Festivaalin onnistumisen lähtökohtana on ryhmä asialleen omistautuneita ihmisiä. Kun tällainen ryhmä järjestäytyy, syntyy organisaatio. Organisaation sisäiset suhteet vaikuttavat suurelta osin siihen, miten yhteinen päämäärä saavutetaan. Festivaaliorganisaation toimivuus määrittää puolestaan festivaalin onnistumisen. Ilman ryhmän järjestäytymistä, organisaatiota, ei ole festivaalia.

Vaikka musiikkifestivaaleja on tutkittu Suomessa monesta eri näkökulmasta, on itse festivaalin järjestävän organisaation kuvaaminen jäänyt vähemmälle huomiolle. Festivaali on käsitetty tutkimuksissa annetuksi kokonaisuudeksi, joka syntyy. Synnyttävään tahoon ei ole kiinnitetty huomiota, vaan sitä on ainoastaan sivuttu muiden tutkimusaspektien ohessa.

P. Louis van Elderen (1996) on kuitenkin tutkimuksessaan Joensuun laulujuhlista keskittynyt nimenomaan tarkastelemaan festivaalin aikaansaanutta ryhmää sekä tämän ryhmän kehittymistä yhdessä festivaalin kanssa. Elderen on jaotellut festivaalin yli kymmenen vuoden historian kolmeen osaan organisaation kannalta. Kaikissa kolmessa osiossa hän on kiinnittänyt huomiota samoihin kysymyksiin ja näin ollen saanut kattavan kuvan organisaation kehityksestä.

Organisaatiotutkimukset painottuvat yleensä sosiologiaan, siihen miten yksilö käyttäytyy osana organisaatiota sekä siihen miten organisaatio kehittyy. Myös organisaation sisällä syntyvään 'organisaatiokulttuuriin' on kiinnitetty huomiota tutkimuksissa (esim. Aaltio-Marjosola 1992).

Tutkimukseni kannalta tärkeimmät käsitteet liittyvät ihmisten välisiin suhteisiin ja vuorovaikutukseen. Organisaatio on eräs tutkimukseni peruskäsitteistä. Käsitettä laajennan tarkastelemalla myös festivaaliorganisaatiota. Musiikkifestivaalin aikaansaamiseksi tarvittava visio sekä tiimityö on myös tarkastelun kohteena. Kartoitan myös musiikkifestivaalin historiaa ilmiönä sekä

sen yhteiskunnallista merkitystä. Tässä yhteydessä Haapavesi Folk liitetään osaksi tuota historiallista jatkumoa. Aikaisemmat tutkimukset musiikkifestivaaleista eivät määritä Haapavesi Folk -festivaalia, mutta luovat siitä tehtävälle tutkimukselle kehyksen.

Miten sitten suomalaisia musiikkijuhlia on tutkittu? Festivaaleista, joita on järjestetty jo vuosikymmeniä (kuten Pori Jazz ja Savonlinnan Oopperajuhlat), on kirjoitettu mm. historiikkeja, joissa on selvitetty festivaalin imagon alkuperää sekä sen kehitystä ja paikkaa vuosien mittaan suomalaisen festivaalikulttuurin kentällä (esim. Savolainen 1995; Ennekari 1996). Tällaiset tutkimukset pyrkivät valaisemaan tapahtuman kehitystä tapahtumana sekä tuomaan esiin tapahtuman ohjelmiston suuntaviivoja.

Moni Suomen festivaaleista kuuluu Finlands Festivals ry:n jäseniin. Finlands Festivals -järjestön neljännesvuosisataisesta historiasta on kirjoitettu ytimekäs mutta kattava kuvaus (Kaija ja Markku Valkonen, 1994). Teos pureutuu yleisellä tasolla Suomen kesäjuhlien syntyyn sekä listaa FF-ketjuun kuuluvat kesäjuhlat (tieto on tosin vanhentunutta tänä päivänä).

Suomen musiikkijuhlia on tutkittu myös paneutumalla yleisöön. Timo Cantell (1993) mm. on tehnyt tutkimuksen Kaustisen, Kuhmon ja Viitasaaren musiikkijuhlien yleisön rakenteesta. Tällaiset tutkimukset hyödyttävät niin koko musiikkijuhlakenttää kuin itse tapahtumaakin, antaen tietoa mm. kävijöiden ikäjakaumasta sekä taloudellisesta asemasta. Tarja Korkeamäki sekä Seppo Laine ja Pekko Pelttonen ovat keskittyneet näissä samoissa kysymyksissä Pori Jazz -festivaaliin (Korkeamäki 1994, 1998, Laine & Pelttonen 1990).

Festivaalien kehittämistutkimuksia on myös tehty. Hannu Piirainen (1992) on tuottanut yhdessä matkailun koulutus- ja tutkimuskeskuksen kanssa raportin Savonlinnan oopperajuhlien kehittämisohjelmasta. Todella suosittu tutkimusaihe musiikkifestivaalien kentällä näyttää kuitenkin olevan ns.

vaikutustutkimukset (impact studies), joissa ei keskitytä niinkään festivaalin ohjelmiston historiikkiin, vaan festivaalia ympäröivään yhteiskuntaan heijastuviin taloudellisiin ja imagollisiin vaikutuksiin. Tällaisia tutkimuksia on tehnyt mm. Kari Ilmonen (1992, 1994, 1995). Tuulikki Karjalainen (1991) on puolestaan selvittänyt Kuhmon kamarimusiikkifestivaalin taloutta. Vaikutustutkimuksia tehdään Suomessa niin valtakunnallisella kuin paikkakuntaisellakin tasolla. Kulttuurin taloudellisia vaikutuksia ympäröivään yhteiskuntaan ovat tutkineet mm. Pasi Malmi (1995) ja Anita Kangas (1990). Timo Cantell (1994) puolestaan kysyy 'kannattaako kulttuuri' tutkimuksessaan, jossa hän pohtii kulttuurisektoria ja kaupunkien kulttuurihankkeita kestäväen kehityksen mittareina.

2.1. Organisaatio

Organisaatio voidaan määritellä monella eri tavalla riippuen siitä mitä halutaan ilmentää sanalla organisaatio. Määritelmät ovat muuttuneet aikojen saatossa. Voidaan katsoa, että käsitteenä organisaatio alkoi saada huomiota ns. ihmissuhdekoulukunnan synnyttyä liikkeenjohdon kehityshistoriassa (Takala 1994, 83). Ihmissuhdekoulukunta korosti ihmissuhteita työpaikan toimivuudessa. He katsoivat, että työntekijät tarvitsevat myös sosiaalisen ilmapiirin viihtyäkseen työssään. Huomattiin myös, että ihminen toimii parhaiten ryhmässä, varsinkin jos hänellä on oma vastualueensa ryhmän sisällä (Takala 1994, 92-93). Chester Barnard määrittelee organisaation kokonaisuudeksi, jossa on kolme yhteistä elementtiä: yhteistyöhalu, yhteinen päämäärä ja kommunikaatio (Takala 1994, 97). Organisaatio perustuu siis ennen kaikkea yhteistyölle. Organisaatioita perustetaan Barnardin mukaan sen vuoksi, että yhteistyöllä saadaan aikaan jotain sellaista, mitä yksin ei voisi tehdä (Takala 1994, 96).

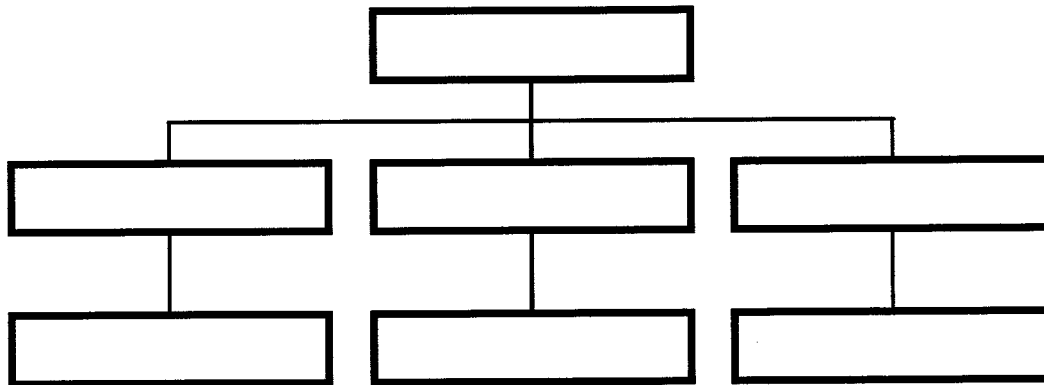
Organisaatiot voidaan jakaa karkeasti kahteen kategoriaan: formaaliin (virallinen) ja informaaliin (epävirallinen) organisaatioon. Nämä alakategoriat

kulkevat käsikädessä täydentäen toisiaan. *Formaalilla organisaatiolla* tarkoitetaan niitä fyysisiä raameja, jotka muodostavat toimijoiden toimintakentän. Se perustuu sääntöihin, instituutioihin sekä valmiiksi määriteltyihin toimintamalleihin. Esimerkiksi työntekijöiden positio (asema) työyhteisössä ja siitä määräytyvä palkka kuuluvat formaalin organisaation käsitteisiin. Myös toimisto työhuoneineen luo raameja formaalille organisaatiolle. *Informaali organisaatio* syntyy yleensä formaalin sisälle täydentäen sitä. Informaali organisaatio perustuu arvoille ja ihmisten väliselle vuorovaikutuksille. Informaali järjestelmä on vapaampi säännöistä ja esimerkiksi hierarkia muodostuu henkilökohtaisten suhteiden mukaan, ei niinkään formaalin organisaation positioiden mukaan. Toimiva organisaatio on siis formaalin ja informaalin järjestelmän sosiaalinen kokonaissysteemi (Takala 1994, 88).

Haapavesi Folk -festivaaliorganisaatio edustaa informaalia organisaatiota, joka ajatuksen tasolla on myös visioitu formaaliksi organisaatioksi. Toiminnassa mukana olevilla henkilöillä on oma vastuualueensa, positionsa, festivaalivyössä, mutta festivaaliorganisaatiolla ei ole formaalille organisaatiolle tyypillisiä fyysisiä raameja. Haapavesi Folk -festivaaliorganisaation toiminta perustuu yhteisille arvoille ja visiolle. Festivaaliorganisaation sisällä on kuitenkin muodostunut kymmenen vuoden toimintakauden aikana tiettyjä toimintamalleja kokemuksen pohjalta. Näitä toimintamalleja voisi tietten pitää formaaleina raameina.

Ympäristö vaikuttaa aina organisaation toimintaan ja toisaalta organisaatio myös pyrkii vaikuttamaan ympäristöönsä. Tiuraniemen mukaan organisaation tehokkuusaste on yhteydessä siihen, miten organisaatio pystyy vastaamaan muuttuvan ympäristön haasteisiin (Tiuraniemi 1993, 64). Organisaation rakenteet ja prosessi (tehtävä- ja rakennejärjestelmät) vaikuttavat osaltaan siihen, miten organisaatio kykenee toimimaan ympäristössään. Organisaatiokaaviolla voidaan kuvata organisaation rakennetta sekä

prosesseja. Haapavesi Folk -festivaaliorganisaatiota määrittävä organisaatiokaavio edustaa ns. linjaorganisaatiomallia kuvaavaa organisaatiokaaviota.

Kuvio 1. Linjaorganisaation kaavio (Tiuraniemi 1993)

Tiuraniemen mukaan linjaorganisaatiossa on hierarkkiset esimies-alais - suhteet ja hierarkioiden tai alaisten lukumäärä voi vaihdella. Haapavesi Folk - festivaaliorganisaatio on rakentunut juuri tällä tavalla teorian tasolla, mutta koska festivaaliorganisaatio edustaa ennemminkin informaalia kuin formaalia mallia ei esimerkiksi hierarkia ole tarkoin määriteltyä.

Organisaatio termi voidaan helposti yhdistää muihin käsitteisiin laajentaen näin itse organisaatio käsitteen merkitystä. Tutkimuksessani Haapavesi Folk - festivaaliorganisaation voi katsoa kuuluvan ns. *taideorganisaatioihin*. Van Elderenin mukaan taideorganisaatio eroaa muun tyyppisistä organisaatioista siinä, että se käsittelee sellaisia käsitteitä kuten luovat ideat, taide, symbolit ja maine. Taideorganisaatio yleensä asettaa taiteelliset arvot taloudellisten tosiasioiden edelle (van Elderen 1998, 10).

Visio

Organisaatio tarvitsee toimiakseen kaksi lisävirikettä liikkeellepanevana voimana: vision ja tiimityön. *Visio* tarkoittaa mielikuvaa tai ihannekuvaa siitä, miten asiat ovat kaukaisessa tulevaisuudessa (Salenius, Åkerberg, Owren 1998, 14). Mielikuvituksen avulla rakentunut ihannekuva tulevasta ohjaa toimintatapoja. Musiikkifestivaalin aikaansaamisessa visio on todella tärkeä tekijä. Visio legitimoii toimintatavat, joiden avulla musiikkifestivaali saadaan aikaan. Visio on positiivinen voimavara ja se yleensä johtaa kutsumukseen, mikä on tarpeellista toteutettaessa kulttuuritapahtumaa. Haapavesi Folk -festivaali syntyi kahdesta visiosta. Haapaveden kunta katsoi, että sillä riittää taloudellisia resursseja paikkakunnan kulttuuritapahtumalle. Toimintaan mukaan tulleet puolestaan visioivat festivaalin idean sekä sisällön.

Vision muodostumisella on viisi peruskiveä (Salenius, Åkerberg, Owren 1998, 18-19). Nämä peruskivet ovat: vision lähde ja ankkurointi, vision fokus, missio, vision energia sekä kielellisen ilmaisun voima. Vaikka Salenius, Åkerberg ja Owren käsittelevätkin tutkimuksessaan yritysmaailman visioita, voi heidän määritelmänsä yhdistää myös musiikkifestivaalin taustalla olevaan festivaaliorganisaatioon. Vision lähteellä ja ankkuroinnilla tarkoitetaan sitä, että jostakin ajatuksesta tai päämäärään tähtäävästä toimintatavasta tulee koko toiminnan aloittava ja sitä kannustava tekijä. Visio voi syntyä sekä intuitiivisesti että loogis-rationaalisen prosessin tuloksena (Salenius, Åkerberg, Owren 1998, 20-21). Intuition perusteella määritelty visio löytää myöhemmin sen toteuttamisen realistiset mahdollisuudet, kun taas loogis-rationaalisuuteen perustuva ajatusmalli kartoittaa ensin toimintakentän ja muodostaa vasta sitten siihen sopivan vision (Salenius, Åkerberg, Owren 1998, 21-22).

Visio pitää ankkuroida koko työyhteisöön. Salenius, Åkerberg ja Owren puhuvat yrityksen identiteetistä, tarkoittaen sitä, että yrityksen jokaisen tason pitää samaistua yritykselle määriteltyyn visioon.

Vision fokuoitoimisella tarkoitetaan vision laajuutta. Visio voi olla niin sisäisesti kuin ulkoisesti fokuoituu. Sisäisesti fokuoituu visio viittaa yrityksen työntekijöiden toimintatapoihin ja ulkoinen puolestaan koko yrityksen asiakkaille välittyvään mielikuvaan. Sisäisesti ja ulkoisesti fokuoidun vision pitää olla tasapainossa, jotta visio ylipäättänsä on toimiva (Salenius, Åkerberg, Owren 1998, 28-29).

Jotta visio toimisi konkreettisesti, täytyy sille määritellä missio (vaikutus). Missio liittyy tähän päivään, kun taas visio määrittelee tulevaisuutta (Salenius, Åkerberg, Owren 1998, 29-30). Missio voisi myös määritellä kutsumuksena, sillä se nimenomaan konkretisoi kielellisesti ilmaistua visiota. Missio määrittelee työntekijöiden toimintatavat.

Visiossa pitäisi olla energiaa, joka työntää eteenpäin. Jotta energiaa syntyisi, täytyy vision vedota tunteisiin ja antaa yksilölle henkilökohtaisesti merkittävä haaste (Salenius, Åkerberg, Owren 1998, 31). Kielellinen voima tulee esille siinä vaiheessa, kun visiota ryhdytään siirtämään ajatusmallista kirjalliseen muotoon. Visio pitää visualisoida, luoda symboli tai tunnuslause. Näin visio saavuttaa parhaiten niin yrityksen työntekijät kuin asiakaskunnankin (Salenius, Åkerberg, Owren 1998, 34-38).

Tiimityö

Yhteinen visio ja missio sitovat yksilöitä toisiinsa muodostaen tiimejä. Tiimi muodostuu tietyistä nimetyistä henkilöistä, joilla on yhteinen selkeästi määritelty missio. Toiminnassaan tiimi toimii itseohjautuvasti. Ilmapiiri tiimissä perustuu luottamukseen ja avoimuuteen. Tiedonkulku toimii tiimissä, ja jokainen tiimin jäsen tuntee olevansa tarvittu osatekijä yhteisen päämäärän saavuttamisessa (Jutila, Järvelin, Kilpi, Kvist, Paavilainen 1999, 9-10). Tiimit muodostavat koko organisaation, sillä tiimejä muodostuu eri tuotantoyksiköiden ja -vaiheiden ympärille. Myös johtoporras saattaa toimia tiimityönä

2.2. Musiikkifestivaali

Festivaali sanana tulee latinan sanasta *festivitas*, jolla tarkoitetaan yhteisöllistä jotain juhlistavaa kokoontumista (The New Grove Dictionary of Music and Musicians, vol.6, 1980, 505). Alunperin tällaiset kokoontumiset olivat rituaalisia ja ne yhdistettiin mytologiaan sekä uskontoon (Ibid.) Festivaalit käyttivät alusta lähtien musiikkia. Antiikin Kreikan ensimmäinen festivaali oli neljän vuoden välein järjestettävät olympialaiset. Keskiajalla mm. Brittein saarilla järjestettiin lukuisia vuotuisia pakanallis-kristillisiä tapahtumia. Renessanssin aikakautena festivaaleilla yleensä juhlittiin hallitsijaa tai Jumalaa. Barokin aikana kirkolliset kuorotapahtumat Englannissa muokkasivat festivaalikäytäntöä. Englannin mallin mukaisesti festivaaleja ryhdyttiin järjestämään itse ohjelman ei ulkomusiikillisen tahon takia. Euroopassa samaan aikaan kulttuuritapahtumilla yhä edelleen ylistettiin hallitsijaa ja ylimistöä. (The New Dictionary of Music and Musicians, vol.6, 1980, 505-507).

Musiikkifestivaalit siinä muodossa kuin ne tunnetaan meillä Euroopassa, ovat varsin nuori ilmiö. Musiikkifestivaalit kehittyivät nykyisiksi itsenäisiksi kulttuuri-instituutioiksi rituaalien, uskonnon, hallitsijoiden sekä muiden ulkomusiikillisten tekijöiden kautta. Tämän päivän musiikkifestivaalikäytäntö alkoi kuitenkin muokkautua oikeastaan vasta 1800-luvun Saksassa, missä järjestettiin ampumaseurojen ja työläisten laulujuhlia. Nämä laulujuhlat korostivat yhteisöä sekä tarjosivat viihdykettä.

Musiikkifestivaalit ovat osa nykypäivää, mutta ne myös välittävät inhimillistä traditiota eteenpäin. Ne ovat kulttuurisen organisaation erityistapauksia, oman kielioppinsa mukaisia sosiaalisia näytelmiä, jotka luovat tietyn sosiaalisen tilan, jossa yhteiskunta tai sen osa symbolisesti ilmaisee näkemyksensä ajan jatkuvuudesta sekä tunteensa elämänsä perustavista ajatuksista (van Elderen 1998, 14).

Musiikkifestivaalit ovat osa taidemaailmaa. Becker (1982) määrittelee taidemaailman kokonaisuudeksi, joka koostuu kaikista niistä ihmisistä, jotka tuottavat taidetta yhteisten sovittujen määreiden rajaamina (van Elderen 1998, 10-11). Kyseessä on siis yksilön, organisaation ja yhteiskunnan vuoropuhelu, joka muuttuu ajassa. Bourdieun mukaan taidemaailma voidaan ymmärtää myös kenttänä, suhteellisen autonomisena sosiaalisena tilana, joka koostuu ennalta ryhmitellyistä ja määrätyistä positioista (van Elderen 1998, 10-11). Taiteen sosiologia määrittelee festivaalin tärkeäksi tekijäksi kulttuurin levityksessä sekä taiteen kuluttamisen organisoimisessa (van Elderen 1998, 11).

Musiikkifestivaalit Suomessa

Musiikkifestivaaleilla ei ole ollut pelkästään musiikillista arvoa, vaan myös suurempaa kansallistuntoa nostattavaa merkitystä eri maiden historiassa. Suomeen juhlat saapuivat Virosta, missä Tallinnan laulujuhlat nostattivat kansan mieltä 1800-luvun lopulta lähtien. Tallinnan laulujuhlien innoittamana Suomi sai ensimmäiset kansalliset Kansainvalistusseuran juhlat Jyväskylään vuonna 1881. Tuohon aikaan suurien kansanjoukkojen kokoontuminen oli kiellettyä, koska keisarinvastaisia ajatuksia olisi saattanut levitä. Laulujuhlat saivat kuitenkin luvan, mutta virkavalta piti tapahtumaa tarkasti silmällä. (Valkonen & Valkonen 1994, 13-25). Näillä Suomen ensimmäisillä suur tapahtumilla oli ennen kaikkea valistuksellinen funktio. Kansanvalistusseuran laulujuhlat opastivat ihmisiä henkiseen kasvuun ja siveelliseen elämäntyyliin (Valkonen & Valkonen 1994, 13-25).

Suomi eli vuosisadan vaihteessa kielipoliittista murroskautta. Laulujuhlat jakoivat ja yhdistivät kansaa. Ruotsinkieliset alkoivat vaatia omia laulujuhliiaan, missä korostettaisiin heidän perinnettään. Myös säätyerot tulivat mukaan kiistelyyn laulujuhlista ja niiden tarjoamasta sisällöstä. Kansanvalistusseuran laulujuhlat saivat rinnalleen muitakin juhlia. Vuonna 1912 oopperalaulajatar Aino Ackte perusti Savonlinnaan Suomen ensimmäiset oopperajuhlat. (Valkonen & Valkonen 1994, 13-25)

Finland Festivals

Yhtenäisestä Suomen musiikkijuhlien kentästä ei voitu puhua ennen kuin vasta 1960-luvulla, jolloin Finland Festivals ry perustettiin. Finland Festivals -yhdistyksen tarkoituksena oli hyödyntää Suomen kaunista kesää, yhdistää maaseutuidylli tasokkaaseen taiteeseen (Valkonen & Valkonen 1994, 11). Tämän yhdistyksen tarkoituksena oli jo syntysanoista lähtien olla ”musiikkijuhlia ja kulttuuripäiviä järjestävien yhteisöjen yhdyselimenä ja edistää näiden tilaisuuksien tunnetuksi tekemistä kotimaassa ja ulkomailla” (Valkonen & Valkonen 1994, 31).

Suomen musiikkijuhlat 1960-luvulla eivät olleet ideoiltaan ainutlaatuisia verrattuna Euroopan vanhempiin juhliin. Erikoista oli kuitenkin niiden suosio ja runsaus sekä niitä yhdistävän Finland Festivals ry:n tiedotus ja markkinointityö (Valkonen & Valkonen 1994, 33). Suomen kesäfestivaalialiate ”upposi Suomen kansaan liukkaasti” (Valkonen & Valkonen 1994, 35). Finland Festivals ry kehittyi Suomen kesäfestivaalien katto-organisaationa. Kehitys ei kuitenkaan tapahtunut ongelmitta. Alusta lähtien rahapula oli suurin kompastuskivi. Finland Festivals -ketjuun kuuluvien festivaalien rahoitus saatiin yhteiskunnalta ja lipputuloista, mutta tekemisen into, vieraanvaraisuus ja talkoohenki usein korvasivat puuttuvat rahat festivaalin järjestämisessä. 1980-luvulla festivaalit ojensivat kätensä myös kohti yksityistä rahaa hakemalla sponsoreita liikemaailmasta (Valkonen & Valkonen 1994, 36-37).

Kaikki Suomen kesäfestivaalit eivät kuulu FF-ketjuun. Ketjulla oli perustamisensa jälkeen hyvin ’elitistinen’ maine, koska se hyväksyi joukkoonsa ainoastaan tiettyjä kansainvälisestikin merkittäviä Suomen festivaaleja. 1970-luvulla ryhdyttiin protestoimaan ankarasti tätä ’elitististä’ ilmapiiriä vastaan. Protestoinnin seurauksena Finland Festivals kokosi toisen rinnakkaisketjun, suositusketjun, alkuperäiselle kansainväliselle ketjulle. Suositusketju oli eräänlainen ”elitismien kädenojennus kansankulttuuria kohti”. (Valkonen &

Valkonen 1994, 39). Viimeisistäkin erotteluista luovuttiin syksyllä 1993, jolloin molemmat ketjut yhdistettiin. Nykyään jäsenjuhlat saavat itse päättää haluavatko mukaan kansainväliseen markkinointiin. (Valkonen & Valkonen 1994, 40)

Festivaalit voivat hakea mukaan täytettyään tietyt Finland Festivals ry:n asettamat kriteerit. Finland Festivals ry:n kesätapahtumat ovat valikoituneet tiukan seulan läpi. Festivaaleilla, jotka kuuluvat tähän ketjuun, on käytettävissään Finland Festivals ry:n tarjoamat markkinointikanavat (kansalliset ja kansainväliset) sekä imago. Finland Festivals ry on myös hyväksynyt joukkoonsa pienempiä Suomen kesätapahtumia, ja voikin sanoa, että Suomen kesätapahtumien kirjo tulee tällä hetkellä kattavasti esille myös FF-ketjussa.

Haapavesi Folk

Haapavesi Folk -festivaali on kansanmusiikkifestivaali Pohjois-Pohjanmaalla. Se on tietyn musiikintyylin harrastajien toteuttama ja se saavuttaa yleisökseen suurimmaksi osaksi saman musiikintyylin kannattajat. Sanalla kansanmusiikki viitataan musiikintyyliin, joka syntyi rahvaan keskuudessa säätyläisyhteiskunnassa (Ilmonen 1986, 19). Suomalainen yhteiskunta on muuttunut, eikä historiallista 'rahvasta' ole enää olemassa. Jos kansanmusiikkisanalla halutaan viitata koko kansaan ja sen musiikitottumuksiin, Haapavesi Folk -festivaalin voisi myös määritellä ns. crossover-tapahtumaksi, missä pieni tiivis alan harrastajajoukko esittää vanhaa säätyläisyhteiskunnan 'rahvaan' musiikkia, mutta toisaalta saavuttaa muun yleisön myös nykypäivän 'kansanmusiikilla'. Haapavesi Folk toimii siis kulttuurin levittäjänä, perinteen vaalijana, mutta myös puhtaasti tapahtumana, minne ihmiset tulevat viihtymään.

Haapavesi Folk -festivaali ilmestyi Suomen festivaalikentälle vuonna 1989. Sen toiminta lähti liikkeelle suomalaisille festivaaleille tyypillisestä talkoohengestä,

ja yhä edelleen, vaikka toimintaa pyörittää tällä hetkellä informaali festivaaliorganisaatio, on talkoohengellä hyvin suuri merkitys festivaalin järjestäytymisessä.

Haapavesi Folk on ensimmäisestä festivaalivuodesta lähtien järjestetty aina heinäkuun ensimmäisenä viikonloppuna. Aluksi festivaali toteutettiin kolmipäiväisenä, mutta tällä hetkellä festivaali on paisunut jo viisipäiväiseksi. Festivaalin ohjelmistopolitiikka on profiloitunut alusta lähtien akselille bluegrass-, keltti- ja skandinavinen kansanmusiikki. Mausteiksi tähän perusasetelmaan on aina lisätty musiikkia eri puolilta maailmaa (ks. LIITE 2 Maat joista on tullut esiintyjä vv.1989-97). Festivaalin puitteet ovat laajentuneet kymmenen vuoden kuluessa. Mukaan ovat tulleet sponsorirahoitus sekä liittyminen Finland Festivals -ketjuun. Osana Finland Festivals -ketjua Haapavesi Folk saa tukea kansalliseen markkinointiinsa.

2.3. Tutkimustavoite

Festivaaliorganisaatio on ehkä tärkein liikkeellepaneva voima musiikkijuhlan syntymisessä ja kehittämisessä. Silti tähän komponenttiin on kiinnitetty vain vähän huomiota tutkittaessa suomalaisia musiikkifestivaaleja. Organisaatiot syntyvät ihmisten tarpeesta tehdä yhdessä työtä jonkin tavoitteen saavuttamiseksi (Takala 1994). Organisaatioihin yleensä liitettävät käsitteet on yhdistettävissä myös festivaaliorganisaation. Se eroaa kuitenkin kahdessa asiassa perusorganisaatiosta. Toinen on hyvin vahva taiteellinen visio, kaiken tapahtuman liikkeellepaneva voima, ja toinen organisaation vahva vapaaehtoistyövoima. Nämä kaksi aspektia tekevät festivaaliorganisaatiosta ainutlaatuisen.

Haapavesi on kotikuntani. Olen ollut mukana festivaaleilla lähes tulkoon jokaisena vuotena joko esiintyjänä, järjestäjänä tai osana yleisöä. Läheisestä suhteesta festivaaliin, olen saanut kimmokkeen tälle työlle. Haapavesi Folk -

festivaalista ei ole myöskään vielä tehty akateemista tutkimusta, joten siinä toinen syy omaan tutkimukseeni. Jotta Suomen musiikkifestivaalientä saataisiin laajasti kartoitetuksi, tulisi eri festivaaleista tehdä tutkimuksia.

Tavoitteeni on tuoda tutkimukseni avulla esille näkökulmia musiikkifestivaaliorganisaatiosta, sen synnystä, kehityksestä ja vaikutuksesta festivaalin kehitykseen sekä keskittyä nimenomaan Haapavesi Folk -festivaalin festivaaliorganisaatioon ja sen kymmeneen ensimmäiseen vuoteen. Kiinnitän huomiota ennen kaikkea festivaalin liikkeelle panevaan visioon sekä korostan tiimityön merkitystä festivaaliorganisaatiossa. Lisäksi tarkoitukseni on kartoittaa sitä, miten Haapavesi Folk -festivaalin toteuttajat, yksilöt organisaatiossa, muistavat jo tapahtuneet ja miten he kokevat tämänhetkisen tilanteen oman ryhmänsä osalta sekä miten tulevaisuus hahmottuu festivaalin osalta; mitä kehittämisen varaa olisi tapahtumassa heidän omien sanojensa mukaan.

Tutkimukseni on siis kartoitus festivaaliorganisaation ihmisistä. Tarkoituksena on että, festivaaliorganisaation visio, yhteinen missio sekä tiimityön merkitys myös välittyvät lukijalle. Toivon tutkimukseni auttavan ymmärtämään musiikkifestivaaliin liittyviä ongelmia paremmin sekä tätä kautta antavan Haapavesi Folk -festivaaliorganisaatiolle objektiivista tietoa sen toiminnasta. Lisäinformaatio Haapavesi Folk -festivaalista auttaa sijoittamaan sen Suomen musiikkifestivaalien kentälle. Erilaisia käytännön sovellusmahdollisuuksia tutkimuksellani on ainoastaan Haapavesi Folk -festivaaliorganisaation piirissä.

3 TUTKIMUKSEN SUORITTAMINEN

Kun tutkitaan yksittäistä musiikkifestivaalia, on hyvin ilmeistä, että aineistoa lähdetään etsimään 'paikan päältä kentältä'. Niin minäkin olen tehnyt tässä tutkimuksessa. Koska aikaisempia tutkimuksia ei ole, aineiston kerääminen oli sekä mielenkiintoista että hiukan ongelmallistakin.

Käytän haastattelumateriaalia tutkimukseni pääasiallisena aineistona. Perehdyin myös siihen dokumentoituun kirjalliseen materiaaliin, mitä sain Haapavesi Folk -festivaaliorganisaatiolta. Käytän sitä tutkimuksessani haastattelumateriaalia täydentävästi. Käytettävissäni on ollut kaikki se kirjallinen materiaali (kuten kokouspöytäkirjat, budjetit, yhtyesopimukset, sponsorisopimukset ja mainosmateriaali), mitä Haapavesi Folk -festivaali on vuosien mittaan arkistoinut itsestään. Tosin dokumentaatio ei ole valitettavasti ollut järjestelmällistä aivan alkuvuosista lähtien. Sen vuoksi olen tähän tutkimukseen poiminut vain joitain selventäviä dokumentteja festivaaliorganisaation arkistoista.

Jotta saisin mahdollisimman kattavan kuvan festivaalista tapahtuman toteuttajan näkökulmasta, olen käyttänyt puolistrukturoitua teemahaastattelumetodia aineiston keruussa. Mielestäni vapaamuotoinen haastattelumetodi on hedelmällisin tutkimukseni tarkoitusta ajatellen. Haastattelemalla tapahtuman toteuttajia saan henkilökohtaisen ja läheisen kontaktin tapahtumiin.

Haastattelut tätä tutkimusta varten on suoritettu talvella 2000 kolmena eri ajankohtana. Haastateltavina olivat yhdeksän Haapavesi Folk -festivaaliorganisaatiossa tällä hetkellä toimivaa henkilöä. Heidät kaikki on haastateltu yksitellen. Olen nauhoittanut kaikki haastattelut normaalille c-kasetille. Haastattelujen pituus vaihtelee muutamasta kymmenestä minuutista aina puoleentoista tuntiin yhden haastateltavan osalta. Olen myös nauhoittanut

neljä festivaaliorganisaation kokousta alkutalvella 2000. Kokoukset myöskin ovat kestoiltaan vaihtelevia.

3.1. Teemahaastattelu aineistonkeruussa

Haastattelu on lähellä normaalia keskustelua ja se voidaankin määritellä keskusteluksi, jolla on tarkoitus. Niin keskusteluun kuin haastatteluunkin sisältyy kielellinen ja ei-kielellinen kommunikaatio. Tämä antaa haastattelijalle mahdollisuuden tutustua aihepiiriin ja haastateltavaan laaja-alaisesti. Haastattelu eroaa kuitenkin keskustelusta siinä, että se tapahtuu haastattelijan ehdoilla ja johdolla. Haastatteliija kutsuu tapahtuman koolle ja näin ollen hän saattaa häiritä haastateltavan päivärytmiä. Haastatteliija voi myös johdatella haastateltavaa sekä hän joutuu motivoimaan haastateltavaa vastaamaan kysymyksiin. Voikin sanoa, että haastattelu on keinotekoinen tilanne. Toisaalta haastattelu on myös vuorovaikutustilanne, jossa molemmat osapuolet vaikuttavat toisiinsa. Haastatteliija pääsee läheiseen kontaktiin ja voi näin ollen havainnoida samalla itse tilannetta. (Hirsjärvi & Hurme 1985, 14-27)

Haastattelun lajeja on lukuisia. Teemahaastattelu voidaan paikallistaa strukturoidun ja strukturoimattoman haastattelumethodin välimaastoon. Sitä kutsutaankin puolistrukturoiduksi ja puolistandardoiduksi haastatteluksi. Puolistrukturoidusta haastattelusta on erilaisia muunnelmia. Teemahaastattelulla tarkoitetaan menetelmää, joka kohdennetaan tiettyihin teemoihin. Teemahaastattelu on puolistrukturoitu menetelmä siitä syystä, että ”haastattelun aihepiirit, teema-alueet, ovat tiedossa. Menetelmästä puuttuu kuitenkin strukturoidulle haastattelulle luonteenomainen kysymysten tarkka muoto ja järjestys”. (Hirsjärvi & Hurme 1985, 35-36)

Haastattelu on vaikea aineistonkeruumenetelmä, koska tiedonkeruun lähteenä on ihminen. Ihminen ei aina toimi ennalta odotettavasti, ja tämä pitääkin ottaa huomioon haastattelutilanteessa sekä analyysissä. Haastattelussa on

ratkaisevaa, miten haastattelija osaa tulkita haastateltavan vastauksia kulttuuristen merkitysten ja merkitysmaailmojen valossa. Haastattelijan käyttämät käsitteet eivät välttämättä ole tuttuja haastateltavalle ja toisaalta haastattelijan pitää osata muuntaa haastateltavan vastaukset oman termistönsä mukaiseksi. Haastatteluaineisto on konteksti- ja tilannesidonnaista. Tutkittavat saattavat puhua haastattelutilanteessa toisin kuin jossakin toisessa tilanteessa. Tästä johtuen tulosten yleistettävyyttä ei pitäisi liioitella. (Hirsjärvi & Remes & Sajavaara 1997, 203)

3.2. Haastateltavat ja haastattelu

Haastatteluni pohjana olivat etukäteen laaditut kysymykset. Kysymykseni eivät kuitenkaan olleet hyvin yksityiskohtaisia, vaan sivusivat tiettyjä teema-alueita, joista halusin haastateltavan puhuvan. Teema-alueet haastatteluissa liittyivät 1) festivaaliorganisaation toimintaan, 2) festivaaliorganisaation ulkoisiin ja sisäisiin suhteisiin sekä 3) festivaalin kehityssuuntaviivoihin.

Päättyneiltään kysymykset jakautuivat viiteen eri luokkaan: 1) haastateltavan henkilötausta ja kontakti kulttuuriin (paikallistasolla), 2) haastateltavan positio festivaaliorganisaatiossa (eri vuosina), 3) festivaaliorganisaation sisäiset ja ulkoiset suhteet haastateltavan mielestä, 4) haastateltavan mielipiteet festivaalin laadun ja siihen käytetyn työpanoksen suhteesta sekä 5) haastateltavan omat mielipiteet mahdollisista ongelmista ja parannuskeinoista festivaaleilla. Kysymykset on esitetty tarkemmin liitteessä (ks. LIITE 1).

Havainnointi on aina väistämättä jossain määrin mukana haastattelutilanteessa. En tietoisesti etsinyt jotain piirrettä haastateltavasta ja hänen vastauksistaan havainnoimalla. Suorittamissani haastatteluissa keskityin lähinnä kuuntelemaan ja viemään keskustelua eteenpäin. Niin sanottu ei-kielellinen kommunikaatio ei siis aiheuttanut ongelmia haastattelutilanteessa.

Tutkimukseni ei vaatinut esihaastattelua, koska kyseessä on festivaalikohtainen tutkimus, enkä voinut näin ollen käyttää ketään muita kuin festivaalin toteuttajia haastateltavinani. Esihaastattelu olisi myös saattanut vaikeuttaa saamani tiedon tuoreutta, haastateltavat olisivat ehtineet pohtia sitä miten heidän 'pitäisi' vastata kysymyksiin ja kenties keskustellakin keskenään. Näin eliminoin siis välillisen vaikutuksen haastattelujen lopputulokseen.

Pyrin haastattelemaan informantteja heille sopivina päivinä sekä ajankohtina, heidän itsensä valitsemissa paikoissa. Lähtökohtani oli siis se, että haastateltavan normaali päivärytmi ei liikaa häiriinny haastattelujen takia. Kun haastateltava on itse saanut valita paikan, päivän sekä ajankohdan, niin hän on todennäköisesti jopa motivoituneempi vastaamaan kysymyksiin. Valitsin haastateltavikseni tällä hetkellä festivaaliorganisaatiossa mukana olevista yhdeksän henkilöä. Suurin osa haastateltavista on ollut mukana toiminnassa aivan alusta lähtien, joten heiltä sain tietoa sekä menneisyydestä että nykyhetkestä. Potentiaalisia haastateltavia olisi ollut ehkä enemmänkin, mutta mielestäni yhdeksän henkilöä antavat riittävän kattavasti tietoa käsiteltävästä aiheesta.

Haastateltavat olivat iältään 30-56 vuotiaita. Joukossa oli kaksi naista ja seitsemän miestä. Heidän pääammattinsa myöskin vaihtelivat; joukossa oli luokanopettajia, musiikinopettajia, yksityisyrittäjiä sekä maanviljelijä ja kulttuurisihteeri. Silti kaikki haastateltavat olivat jossain määrin tekemisissä kulttuurin kanssa, joko aktiivisina harrastajina tai kuluttajina. Haapavesi Folk -festivaaliorganisaatiossa haastateltavien positiot tällä hetkellä olivat: puheenjohtaja, taiteellinen johtaja, rahastonhoitaja, sihteeri, taiteellisen johtajan avustaja (myös varapuheenjohtaja), sekä neljä Folk-musiikinyhdistyksen jäsentä.

Haastateltavani olivat ainakin päällisin puolin motivoituneita haastatteluun. He ovat kaikki osallistuneet Haapavesi Folk -festivaaliin joko järjestäjänä tai

aktiivisena kävijänä, joten heidän suhteensa kyseiseen tapahtumaan on vahva. Persoonasta riippuen haastattelutilanteet kestivät paristakymmenestä minuutista puoleentoista tuntiin. Joitakin haastateltavia piti motivoida enemmän puhumaan, kun taas toiset puhuivat hyvinkin vapaasti.

Yhteisen kielen löytäminen ei ollut mielestäni vaikeaa haastattelutilanteessa. Haastattelemiini ihmiset olivat kaikki kulttuuri-ihmisiä, joten festivaali ja siihen kuuluva termistö tunnettiin. Samoin kaikki heistä olivat toimineet erinäisissä järjestöissä ja johtokunnissa ennenkin, joten organisaatioon kuuluvat termit eivät myöskään tuottaneet suurempia vaikeuksia. Jos haastateltava ei heti ymmärtänyt kysymystäni, toistin sen helpotajuisemmin.

Nauhoittamani haastattelut litteroin kirjalliseen muotoon. Tarkoitukseni oli säilyttää purkuvaiheessa haastateltavan käyttämä kieli (murre), käsitteet sekä muut ilmaukset. Äänitetyn materiaalin muutin kirjalliseen muotoon mahdollisimman tarkasti. Käytettäessä vapaamuotoista (tai puolistrukturoitua) haastattelumetodia, ylimääräisen tiedon saanti on väistämätöntä. Haastattelutilanteessa en estänyt haastateltaviani kertomasta kaikkea sitä, mitä heillä mahdollisesti tuli mieleen. Näin ollen myös haastattelunauhojen purkuvaiheessa pyrkimyksenäni oli muuttaa nauhat mahdollisimman tarkasti kirjoitettuun muotoon.

Haapavesi Folk -festivaalin arkistoimasta kirjallisesta materiaalista etsin tietoa lähinnä organisaation kehityksestä (esim. pöytäkirjoista sain selville organisaation jäsenten position eri vuosina) ja ennen kaikkea siitä, miten festivaalin järjestäjät ovat ottaneet huomioon ympäröivän yhteiskunnan muuttuneen tilanteen eli miten paljon festivaalia esim. tarvitsee markkinoida ja mikä on sponsorirahan suhde valtion avustuksiin (budjetit ja sponsorisopimukset vs. markkinointimateriaali). Käytin kuitenkin ko. materiaalia ainoastaan itselleni perspektiiviä antavasti.

Tutkimukseni päätelmät ja tulkinnat perustuvat ennen kaikkea haastateltavien omiin mielipiteisiin. Pyrkimyksenäni oli löytää yhteneväisyyksiä heidän mielipiteistään, silti ottaen huomioon heidät yksilöllisesti. Haastattelujen pohjalta olen laatinut tuloksille rungon, josta käy ilmi haastatteluissa käsitellyt aspektit festivaalista ja festivaalityöstä. Annan haastateltavien puhua itse tässä työssä, joten käytän paljon suoria lainauksia heidän puheestaan. En ole kuitenkaan eritellyt mielipiteiden ilmaisijoita enkä heidän positioitaan festivaaliorganisaatiossa, koska haluan säilyttää jokaisen oikeuden nimettömyyteen. Tutkimukseni tarkoitus on käsitellä ryhmää yksikkönä, joten senkin vuoksi mielipiteiden liiallinen eritteleminen ei palvelisi tarkoitusta.

4 TULOKSET

Teemahaastattelumetodilla suoritettu haastattelukierros Haapavesi Folk -festivaaliorganisaation toimijoiden piirissä loi kuvan inhimillisestä organisaatiosta. Ihmiset festivaalin takana kertoivat menneistä vuosista ja tapahtumista sekä pohtivat nykyhetkeä ja tulevaisuuden visioita.

Olen koonnut tuloksiin lyhyen kronologisen historiikin festivaalin kymmenestä ensimmäisestä vuodesta (1989-99), tarkastellut nykyhetkeä lähinnä festivaalia järjestävää ryhmää ja sen sisäisiä suhteita kuvaten sekä antanut haastateltavien itsensä kertoa, miltä festivaalin tulevaisuus näyttää. Olen jakanut festivaalin kymmenen ensimmäistä vuotta kolmeen eri aikajaksoon. Ensimmäinen jakso kattaa vuodet 1989-93, toinen ajoittuu vuoteen 1996 asti ja kolmas vuosijakso päättyy vuoteen 1999. Aikajaksojen määrittämisessä olen seurannut festivaalin toiminnassa ilmenneitä merkittäviä tapahtumia. Ensimmäinen vuosijakso keskittyy festivaalin perustamiseen, sen visioon sekä toimintaa pyörittävien henkilöiden organisoitumiseen. Toisessa jaksossa tarkastellaan festivaalin vision fokusoitumista, tapahtuman laajenemista sekä nykyisten toimintaraamien perustamista. Kolmas jakso syventää lopuksi hiukan ajatuksia festivaalin sponsorirahoituksesta.

4.1. Olipa kerran Folkit eli miten festivaali syntyi (1989-1993)

Haapavesi Folk -festivaalin ideaa lähdettiin kehittämään Haapaveden kunnanjohtajan sekä paikkakunnan kulttuuritoimijoiden ideoimana. Vuonna 1988 silloinen kunnanjohtaja tarjosi sataatuhatta markkaa käytettäväksi jonkin kesätahtuman toteuttamiseen, ja kesällä 1989 tämä kyseinen tapahtuma järjestettiin. Kansanmusiikkifestivaali-ideaan päädyttiin lähinnä siitä syystä, että Haapavesi on kansanmusiikki- ja nimenomaan kantelepitäjä. Haluttiin siis vahvistaa vanhaa perinnettä uudella festivaalilla. Myöskin lasten kansanmusiikkikasvatus sekä ns. pikkupelimanniajatus osaltaan vaikuttivat juuri kansanmusiikkitapahtuman syntymiseen Haapavedelle.

Kansanmusiikkileirit ovat alusta lähtien kuuluneet osaksi Haapavesi Folk -tapahtumaa. Festivaali on viikon kestävän folkleirin huipentuma. Tällä folkleirillä opetetaan niin suomalaista, irlantilaista, amerikkalaista kuin mausteena muiden kulttuurien musiikkia. Kurssin opetusmateriaali on suoraan sidoksissa itse festivaalin sisältöön, mikä koostuu nimenomaan suomalaisesta, irlantilaisesta, amerikkalaisesta sekä muiden maiden kansanmusiikkista.

...se pohja on tää pikkupelimannimeininki ja nää folkkurssit...lasten koulutukseen Kansalaisopistoperinteessä kuuluu että kaikkia musiikkityylejä soitetaan...se on vaikuttanut tän festivaalin sisältöön...johtotähti on edelleen ja on aina ollu että tähän täytyy palavella jos ajatellaan kurseja ja festivaalia niin paikallisia nuoria ja lapsia ensisijaisesti...semmonen ydinjoukko, jonka vuoksi kannattaa jotakin tehdä ...jos näitä ei olis ollut niin ei täällä olis ollut näitä sillä tavalla...

Alusta asti tapahtuman järjestäjät ovat työskennelleet talkoovoimin tapahtuman hyväksi. Folk-festivaali lähti liikkeelle erittäin paljon 'kantapään' kautta, koska kaikki toimijat eivät olleet aikaisemmin olleet mukana festivaalin järjestämisessä, joten "täysin pystymetästä lähetettiin sitä tekemään". Vuosien mittaan toimijoiden rutiini on karttunut ja asiat sekä toimintatavat ovat muodostuneet itsestäänselvyyksiksi.

Ensimmäiset kaksi festivaalia (1989, -90) järjestettiin Haapaveden Kansalaisopiston takapihalla rinteessä. Loivasti laskeutuva rinne loi ihanteelliset puitteet pienimuotoiselle intiimille festivaalille, minkä tavoitteena ei ollut voitto, vaan tunnelma.

...se oli opiston etelärinteellä...jämät oli tuolla KeloSompassa...olihan se huikeeta kohellusta...sikäli tietysti järjetöntä, että se oli perjantai, lauantai ja sunnuntai ...se oli liian laaja aluksi se juttu...vaikka esiintyjät oli tuossa ja ne esiinty joka päivä...mutta voi sanoa, että silloin se linja losahti ja se on käytännössä just sama nykyäänkin...siinä ei paljon mitään eroa, paitsi että siitä puuttu tämmöset marginaalihommat...tanssia, jatsia... ja klassinen joka tuli sitten hyvin nopeesti , kirkkokonsertit oli jo heti seuraavana vuonna vai vuonna -91...tuokin on niin tuore ilmiö tää crossover-ilmiö festivaaleja, että on reippahasti monia tyylejä...niin kyl me oltiin siinä ihan heti kärjessä.

Jo ensimmäisinä vuosina festivaali panosti markkinointiin, käsiohjelmiin, t-paitoihin sekä muuhun oheismateriaaliin. Kaikki työ tehtiin kuitenkin täysin talkoovoimin. Nuoren festivaalin alkuvuosina korostuu nimenomaan hyvän vision merkitys.

...täytyy olla ensiks hyvä idea, täytyy olla palavasielusia ihmisiä ja paljon talkoohommaa...siinä on ne keskeiset jutut...ja hyvä sisältö johon uskotaan, muuten ei synny ...jos joku näistä puuttuu, niin sen myötä puuttuu sitten kaikki...kun tehdään tämmöstä amatööri-vapaaehtois-yhteishyvä festivaalia...ei voi sanoa että sen tarkoitusperänä on, että voittoa ei tuoteta, totta hitossa sitä voittoa pitää tulla....mutta siis se, että pitää tulla rahaa ja toissijaisesti levittää kulttuuriaatetta....niin näissä meidän hommissa sillä ei oo mitään tekemistä...

Rahanmerkitystä toiminnassa ei voi olla ottamatta huomioon, mutta voitontavoittelu ei ole se visio, jonka voimalla Haapavesi Folk -festivaali on syntynyt ja toimii.

Ensimmäisen festivaalin toteutti uusi Haapaveden Folk-musiikin yhdistys, mutta vuodesta 1990 aina vuoteen 1995 asti tapahtumaa organisoivat Haapaveden Nuorisoseura. Seuraavat festivaalit (1991-93) järjestettiin erään anniskeluravintolan sisäpihalla. Festivaalit olivat jo tässä vaiheessa kasvaneet puitteiltaan ja ohjelmistoltaan, joten Kansalaisopiston etelärinne ei enää

riittänyt tapahtumalle. Kyseiseen kelohonkaiseen ravintolaan oli myös luonnollista siirtyä, koska jo alusta lähtien kansanmusiikkijamit oli järjestetty siellä. Ohjelmistopolitiikka noudatti yhä edelleen samaa Irlanti-Amerikka-Skandinavia -akselia mahdollisimman pienimuotoisena.

Ryhmän tausta, synty ja toiminta

Tapahtuman järjestämisessä ehkä tärkeimmäksi osatekijäksi voisi nostaa itse tekijät. Festivaali perustuu yleensä yhden tai useamman ihmisen omiin ideoihin sekä visioihin ja sen toteuttaa joukko ihmisiä, jotka tekevät festivaalista aina itsensä näköisen. Tapahtuma on kulttuuripalvelu, ja palvelulle on tärkeää miellyttää asiakkaita. Jotta asiakaspalvelu pelaisi ja tapahtuma saavuttaisi yleisönsä, on järjestävän ryhmän toimittava yksimielisesti ja saumattomasti: ”Ei tollasta tapahtumaa joka hyvin pitkälle tehdään sydänverellä ja talakoilla...nii ei se onnistu jos siinä on sellasta ristivettoa johonkin suuntaan.” Ensimmäisen aikajakson yhteydessä haluan nimenomaan paneutua Haapavesi Folk -festivaalin taustalla olevaan toimijajoukkoon, sillä juuri he ovat rakentaneet festivaalin.

Miten minusta tuli ‘folkkilainen’?

”...olen jotenkin ajautunut näihin ympyröihin...” Haapavesi Folk -festivaalia järjestää noin kymmenen ihmisen ydinryhmä, joka on säilynyt miehitykseltään lähes tulkoon muuttumattomana aina ensimmäisestä festivaalivuodesta lähtien. Muutosta on tapahtunut ainoastaan siinä, että virallisesti toiminta on siirtynyt Haapaveden Nuorisoseuralta Folk-musiikin yhdistykselle. Ydinryhmän muodostavat Folk-musiikin yhdistyksen hallituksen puheenjohtaja, taiteellinen johtaja, rahastonhoitaja sekä joukko ihmisiä, joilla on oma vastuualueensa ympäri vuoden. Festivaalia järjestävään ryhmään ihmiset ovat päätyneet eri tavoilla. Jotkut ovat olleet alusta asti mukana, toisia on pyydetty mukaan ja jotkut ovat itse tulleet mukaan järjestävän ryhmän kokouksiin ”...houkuteltiin

mukaan...pyydettiin mukaan...olin mukana alusta asti...työni puolesta olen mukana...menin vuosikokoukseen..."

Haapaveden Folk-musiikin yhdistys

Haapaveden Folk-musiikin yhdistys perustettiin vuonna 1989 ja rekisteröitiin vuonna 1995. Sen ensisijaisena tavoitteena on "kansanperinteen pohjalta syntyneen folk-musiikin tunnetuksi tekeminen, siihen kohdistuvan harrastuksen levittäminen, asianharrastajien ja esiintyjien lähentäminen, alan taidon ja tiedon levittäminen sekä laajemman musiikkinäkemyksen tuominen alueen musiikkielämään" (ks. LIITE 3 Haapaveden Folk-musiikin yhdistyksen säännöt).

...yhdistys varmaan paras tällöisen hoitamiseen onkin...ei kunta pysty tämmöstä järjestämään...ei sieltä löydy talakoohenkeä.....tää on hyvin pitkälle kurssitoiminnasta ja alan ihmisten ideoista liikkeelle lähtenyt...tää on rekisteröity varmasti ihan sen takia, että kun budjetti on paisunut ja rahaa tullut aina vaan enemmän...viranomaisten ja virallisten rahakanavien kautta tullut ihan selkee nootti...

Organisaation kehitys vuosina 1990-93

Festivaaliorganisaatio syntyi vuosina 1990-91. Ensimmäiset festivaalit järjestettiin hyvin vapaamuotoisesti järjestäytyneenä, mutta jo vuonna 1990 järjestävä ryhmä alkoi miettiä tapahtumaa järjestävien toimijoiden ja toimintamallien organisoimista. Tuolloin määriteltiin toiminnassa mukana oleville jäsenille vastuualueet (Kuvio 2). Virallinen organisaatiokaavio tehtiin vuonna 1991 (Kuvio 3) näiden vastuualueiden pohjalta. Organisaatiokaavion määrittelemät vastuualueet ovat muuttuneet hyvin vähän. Jotain tarkennuksia on positioihin ja työtehtäviin tehty, mutta periaatteessa mikään ei ole muuttunut.

General Manager:

- sopimusneuvottelut esiintyjien kanssa (yhdessä taiteellisen johtajan kanssa)
- sopimusneuvottelut tapahtumapaikan omistajan kanssa
- valvoo kunkin alueen toimintaa
- toimii kokoonkutsujana
- vastaa taloudesta/ budjetista
- on oikeus antaa vapaalippuja
- järjestää esiintyjien ilmaisen ruokailin ja majoituksen
- mahdollisten kutsuvieraiden isäntä
- sponsorointi

Taiteellinen johtaja:

- esittää johtokunnalle mielestään sopivat esiintyjäehdokkaat
- antaa GM:lle yhteystiedot esiintyjistä
- toimii esiintyjien isäntänä
- huolehtii aikataulusta
- vastaa esiintyjien budjetista

Äänentoisto:

- vastaa äänentoiston toimivuudesta
- tekee johtokunnalle esityksen äänentoistofirmoista
- hankkii roudarit
- hankkii/järjestää tarvittavat sähköliittymät
- vastaa äänentoiston budjetista
- toimii radion yhteyshenkilönä

Materiaalitoiminnot:

- järjestää painatukset (liput, käsiohjelmat, julisteet)
- hoitaa Teosto-maksut
- hoitaa vakuutukset
- hoitaa esiintyjien/ henkilökunnan passit
- vastaa ko. budjetista

Majoitus/ruokailu:

- järjestää majoituksen
- jakaa majoitukseen oikeuttavat liput
- järjestää ruokailun (neuvottelee hinnasta/paikasta GM:n kanssa)
- jakaa ruokailuliput
- järjestää majoituksen valvonnan
- vastaa ko. budjetista

Mainospäällikkö:

- hoitaa mainosmateriaalin
- hoitaa mainostuksen johtokunnan määräämällä tavalla
- toimii lehdistön yhteyshenkilönä
- vastaa buffetista

Tekninen johtaja:

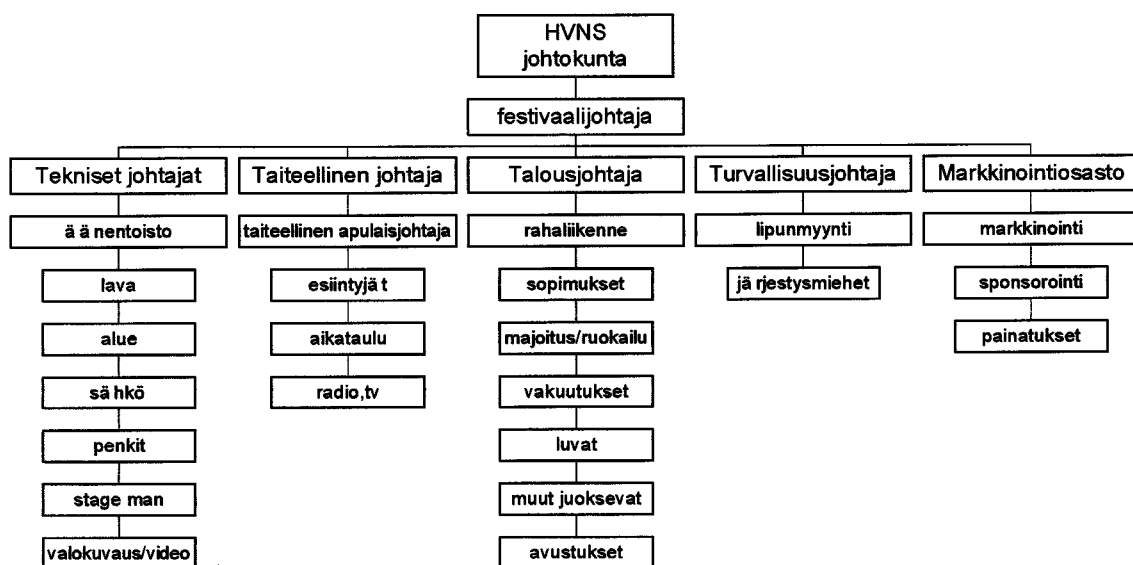
- vastaa kuulutuksista

- vastaa Folkin teknisestä läpiviemisestä
- vastaa Folkin aikataulusta

Kuvio 2. Folk-organisaation määrittelemät vastualueet vuodelta 1990 (Folk-organisaation dokumentit)

Vuoden 1990 vastuualueista huomaa sen, että toiminta ja työtehtävät eivät olleet festivaalin alkuvuosina vielä täysin kiteytyneitä, vaan vastualueet määriteltiin aika laaja-alaisesti. Alkuvuosien organisoinnin lähtökohtana oli se, että jokaiselle, joka oli siinä mukana, löytyisi vastuualue. Nykyään työtehtävät ovat enemmän kiteytyneet "...jokaisella on oma tehtävänsä selkeesti...alussa oli niin, että kaikki teki vähän kaikkea, mutta nyt on ihan selkeesti työjako".

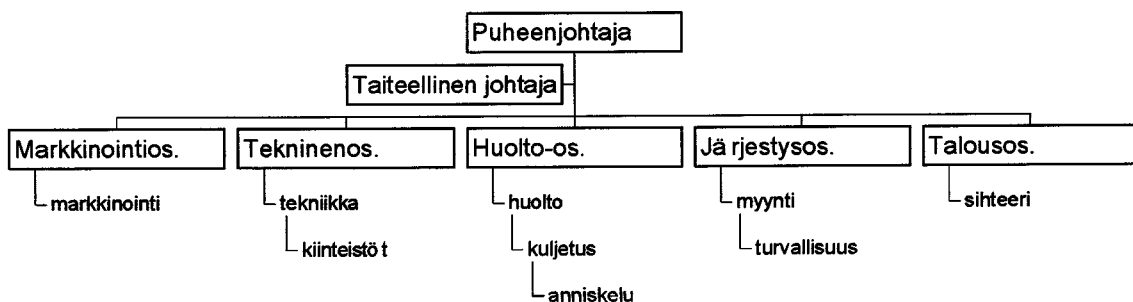
Vuoden 1992 festivaaliorganisaatiokaavio kertoo sen, että jo hyvin alkuvaiheessa toiminta oli ideoitu järjestelmälliseksi. Koska festivaalin järjestäjänä toimi vuosina 1990-1995 Haapaveden Nuorisoseura (HVNS), ovat kaikki muut toimijat näissä vuoden 1992 ja 1993 kaavioissa alisteisia HVNS:n johtokunnalle.

Kuvio 3. Folk-organisaatiokaavio vuodelta 1992 (Folk-organisaation dokumentit)

Kaavio ilmentää sitä, että vastuualueet ovat tässä vaiheessa alkaneet jo kiteytyä. Osa vuoden 1990 vastuualueista on myös yhdistetty vuoden 1992 kaaviossa. Esimerkiksi äänentoisto ja tekniikka vuonna 1990 olivat erikseen, mutta vuonna 1992 ne on yhdistetty molemmat teknisen johtajan alaisuuteen. Samoin materiaali ja mainonta vuonna 1990 ovat vuonna 1992 yhdistyneet markkinointijohtajan toimenkuvassa.

Myös vuonna 1993 festivaalia järjestävä ryhmä halusi konkretisoida toimintaansa määrittelemällä organisaatiokaavion. Erona vuoden 1992 ja 1993 organisaatiokaavioissa on se, että taiteellinen johtaja on vuoden 1993 kaaviossa nostettu muiden positioiden yläpuolelle. Taiteellinen johtaja toimii vuoden 1993 kaavion mukaan puheenjohtajan avustajana. Muut toimijat ovat alisteisia niin puheenjohtajalle kuin taiteelliselle johtajallekin. Vuoden 1993 kaavio on pelkistetympi kuin 1992 kaavio.

Kuvio 4. Folk-organisaatiokaavio vuodelta 1993 (Folk-organisaation dokumentit)

Vuoden 1992 kaavion turvallisuusjohtajan työtehtävät on vuoden 1993 kaaviossa määritelty uuden järjestysosaston alaisuudessa. Uutena osastona vuoden 1993 kaavio esittelee huolto-osaston.

4.2. Festivaalityön kiteytyminen (1993-1996)

Festivaali kasvoi yhä edelleen, ja tila muodostui jälleen kerran ongelmaksi. Kelohonkainen anniskeluravintola paloi, joten festivaalin oli joka tapauksessa päästävä uusiin tiloihin. Uudet tilat löytyivät Haapaveden ammattikoululta minne rakennettiin pysyvä ympärivuotinen lava festivaalin käyttöön. Tämä ns. 'folkpuisto' on toiminut festivaalin tapahtumapaikkana aina vuodesta 1993 lähtien. Uuden Folk -puiston myötä festivaali on saanut ympärivuotisen kiinteän lavan lisäksi ammattikoulun juhlasalin sisätilakonsertteihin. Tapahtuma laajentui niin puitteiltaan kuin ohjelmistoltaankin.

On luonnollista, että festivaali kehittyy vuosien mittaan. Se ei voi säilyä muuttumattomana vuodesta toiseen, sillä jo pelkästään ympäristössä tapahtuvat muutokset ja suuntaukset vaikuttavat kehitykseen.

...silloin oli paljon mukavampaa...silloin ensinnäkin tää asia oli uus ja siihen oli ittekin aivan hirviän innostunut...festivaali ku kasvaa...se tekkee luonnollisesti sen homman raskaammaksi...ja kyllähän siinä ihminenkin vähän muuttuu...

Toinen ajanjakso on aivan selvästi jo rutinoituneemman festivaalityön aikaa. Haapaveden Folk-musiikinyhdistys rekisteröitiin ja toiminta siirtyi sille vuonna 1995. Festivaali sai hiukan enemmän vakautta rahoituspohjalleen pääsemällä vuonna 1994 opetusministeriön festivaalirahoituksen piiriin. Silti uudet tilat ja uusien tekijöiden mukaantulo vaikuttivat työn spontaaniuteen. Raamit eivät olleet vielä täysin kehittyneet tämän hetkisen tilanteen tasalle.

Rahoitus ja toiminnan aikataulu

Haapavesi Folk -festivaalin rahoituspohja muodostui toisella vuosijaksolla kolmikantaiseksi. Sitä ennen festivaalin rahoitus koostui pääsylipputuloista ja kunnan myöntämistä avustuksista. Pääsyliput kattavat tällä hetkellä noin kolmanneksen, avustukset ja sponsoriraha toisen kolmanneksen ja myyntitulot

viimeisen kolmanneksen. Alkuvuosina Haapaveden kunta tuki tapahtumaa merkittävästi.

...kun silloin taloudellinen suhdanne oli niin jumalattoman korkia Suomessa, että tätä rahaahan oli aivan käsittämättömät määrät kunnilla...niin heti pystyttiin lupaamaan tuommone satatuhatta...

Tällä hetkellä kunnan avustus on laskenut noin kuuteenkymmeneentuhanteen markkaan. Valtionavustusten piiriin Haapavesi Folk on kuulunut siis vuodesta 1994 lähtien, jolloin festivaali pääsi mukaan opetusministeriön festivaalirahoitukseen.

Niin kauan kuin puitteet ovat pienet, tapahtuman järjestäminen on kivutonta, mutta siinä vaiheessa, kun tapahtuma paisuu niin puitteiltaan kuin ohjelmasisällöltäänkin, tarvitaan aikataulutusta järjestelytehtävissä. Toisella vuosijaksolla myös aikataulutus alkoi rutinoitua ja kehittyä nykyiseen aikataulutussjärjestelmään. Haapavesi Folk-festivaalin järjestelyt toteutetaan kolmivaiheisesti. Ensimmäinen vaihe, joka alkaa heti edellisen festivaalin päätyttyä, sisältää seuraavan vuoden ohjelmiston ja yhtyeiden kartoittamisen sekä mahdollisen sponsorirahan 'metsästäminen'. Tämä vaihe kestää edeltävästä syksystä aina joulukuuhun asti. Toisessa vaiheessa yhtyeet ja ohjelmisto on kasattu, kirjoitetaan sopimukset, aikataulutetaan tapahtuma sekä aloitetaan markkinointi. Kolmas vaihe sijoittuu toukokuulle. Tällöin alkaa itse festivaalin pystyttäminen: fyysiset rakenteet, käsiohjelmien postitus, ennakkomainonta. Festivaalin järjestelytehtävät tiivistyvät tapahtumaviikonloppua edeltäviin kahteen viimeiseen viikkoon.

4.3. Lisää mausteita festivaalityöhön (1996-1999)

Viimeisen ajanjakson vahvimpana piirteenä voisi sanoa olevan tapahtuman toiminnan syventäminen. Fyysiset raamit, toimijat ja toimintatavat kiteytyivät kolmannella vuosijaksolla tämän hetkiseen tilanteeseen. Uusina tekijöinä mukaan tulivat Finlands Festivals -ketju ja siihen liittyminen vuonna 1996 sekä sponsorirahoituksen näkyminen festivaaleilla vuodesta 1998 lähtien.

FF-ketjuun liittyminen on lisännyt festivaalin näkyvyyttä niin kotimaisilla kuin kansainvälisilläkin markkinoilla. FF-ketjun markkinointikanavat helpottavat muuten niin ongelmallista festivaalin markkinointia, varsinkin kun kyseessä on vapaaehtoistyövoimin toteutettu festivaali.

...kolmas vuosi taitaa olla nyt ku ollaan siinä...ois kai me päästy paljon aikasemminki ...mutta me hölmöyksissään...tai siis minä kai sitä ennen kaikkea aattelin, että siitä ei oo meille mitään hyötyä...mutta onhan siitä tietysti hitosti hyötyä...kymppitonnihan se maksaa, mutta näkyvyys on melekonen...jos ajatellaan kansainvälisestikin...mehän ei olla kansainvälisessä markkinoinnissa mukana, mutta meiän nimi on listoilla ...ulkomaan agentit ja bändit kattoo että ketäs siellä on...ja status on myös, se on korkeetasonen tapahtuma ja on ihan oikee juttu että me siihen ryhdyttiin...

Folkit aikoo pysyä FF-ketjussa mukana ja nimenomaan kotimaisessa markkinoinnissa "...me ei olla meiän rahatilanteen vuoksi mukana näissä erikoishommissa".

Sponsoriraha on näkynyt festivaaleilla vasta vuodesta 1998 lähtien "...se on kuitenkin tämmösellä pikkusella marginaalitapahtumalla hankalaa...siihen pitäs jonkun paneutua ihan tosissaan".

Sponsorirahan hankkiminen pienelle tapahtumalle on vaivalloisempaa kuin suurelle tapahtumalle, koska pieni tapahtuma tavoittaa vain tietyn kuulijakunnan ja näin ollen sponsorin saama näkyvyys jää vähäisemmäksi kuin suuressa tapahtumassa. Tämän vuoksi voikin sanoa, että kyseinen rahoituslähde toimii yhä edelleen muiden rahoitusmuotojen tukena Folkeilla.

Konkreettisesti sponsoriraha on näkynyt mm. käsiohjelmissa (sponsor on maksanut jonkin yhtyeen konsertin) sekä festivaalin muussa yleismainonnassa.

Eräs toiminnan kiteytymisen ja rutinoitumisen piirre on myös järjestäjän vastuun kasvaminen. Samalla kun se suo uusia kokemuksia, se vie pois jotain alkuperäisestä ”leppoisasta, koko perheen tapahtumasta” nimenomaan järjestäjältä.

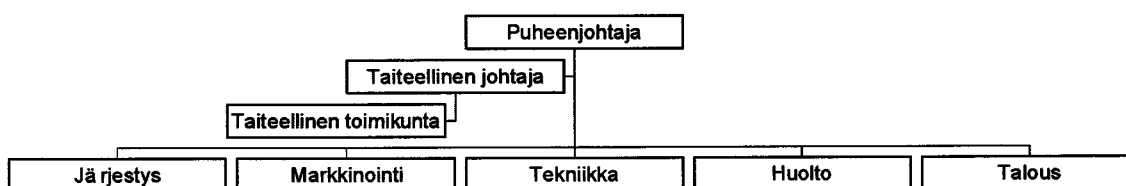
...sanotaanko että semmoinen on isoin ero sen jälkeen kun tulin mukaan tähän Folkin toimintaan että ennen vietti Folkeilla aikaa rattoisasti ja kuunteli kaiken mitä kerkes, nykyään tulee juostua paikasta toiseen kattomassa että asiat sujuu ja se musiikki on jossain siellä taustalla...että ihan surukseni täytyy sanoa, että en kovin paljon muista viime kesän esiintyjistäkään muuta kun nimet ja hinnat suurin piirtein... se on se isoin ero, kun siihen on tullut se järjestäjän vastuu, että kyllä se on vienyt tuota musiikkinautintoa pois...

4.4. Missä mennään Folkit eli festivaaliorganisaation nykytila

Haapavesi Folk -festivaaliorganisaation nykytila heijastaa myös festivaalin nykytilaa. Olen tässä kappaleessa paneutunut nimenomaan järjestävän ryhmän sisäisiin suhteisiin nykyisten positioiden ja tehtävien sekä kokouksien ilmapiiriin kautta sekä siihen, miten festivaali tällä hetkellä tulee esille ympäristössään.

Nykyiset positiot/ tehtävät

Nykyiset positiot ja tehtävät seuraavat aika pitkälti jo vuonna 1992-93 laaditun organisaation positioita ja tehtäviä, vaikka Haapavesi Folk -tapahtuma siirtyi vuonna 1995 HVNS:ltä Haapaveden Folk-musiikin yhdistyksen hoidettavaksi. Yhdistyksen puheenjohtaja on perinyt edellisen järjestelmän puheenjohtajan vastuun ja vallan, taiteellinen johtaja on yhä edelleen ylempänä kuin muiden vastuualueiden toimijat ja vastuualueet itsessään ovat pysyneet lähes tulkoon samana. Ainoana uudistuksena viime vuosiin verrattuna on se, että taiteellinen johtaja ei enää itse vastaa ohjelmapolitiikasta, vaan hänen kanssaan sisältöä kehittää ns. taiteellinen toimikunta.

Kuvio 5. Mukailtu kaaviopohja Folk-organisaation dokumenteista vuodelta 1993

Haastateltavien mielestä hierarkiaa joko ei ole tai se esiintyy myöskin hyvin vapaamuotoisesti järjestävän ryhmän sisällä "...varmasti hierarkia on, että jokka on kauiten ollut, niin ne on tietenk in eniten äänessä ja niillä on varmaan paljon sanottavaakin". Pisimpään toiminnassa mukana olleet tuntevat Folk -festivaaliin liittyvät työtehtävät pitkän ajan kokemuksen perusteella. Kokemus luo valtaa.

Kokoukset/ ilmapiiri

Kun jotain tapahtumaa järjestää enemmän kuin yksi ihminen, on tärkeää, että kaikkien keskinäinen kommunikointi toimii. Haapaveden Folk-musiikin yhdistyksen hallitus kokoontuu säännöllisin väliajoin. Kokouksissa pohditaan ja keskustellaan kaikesta tulevaan festivaaliin liittyvästä.

Folk -kokoukset ovat hyvin vapaamuotoisia. Virallista sääntöjenmukaista kokoustekniikkaa ei painoteta liikaa, vaan asiat etenevät vapaamuotoisesti keskustellen. Jotkut haastateltavista olivat tyytyväisiä tällaiseen menettelyyn, mutta toiset kaipasivat jämakkyyttä kokoustekniikkaan jo pelkästään sen takia, että aikaa ei tuhlaantuisi järjestelytoimenpiteissä.

Ilmapiiriä kaikki haastateltavat kehuivat hyväksi. Tietenkin joistain asioista joudutaan "vääntämään kättä", mutta toisaalta näin on tehtävä, jotta asiat etenisivät ja kehitystä tapahtuisi. Kukaan haastateltavista ei sanonut erimielisyyksien Folk -kokouksissa vaikuttaneen henkilöiden muuhun keskinäiseen toimintaan. Kunnan pienuudesta johtuen se olisikin epäsuotuisaa, sillä kunnan kulttuuritoimijat järjestävät muitakin pienimuotoisia tapahtumia yhdessä ympäri vuoden.

Päätökset kokouksissa tehdään myöskin aika vapaamuotoisesti, ja myös päätöksenteossa voi nähdä rutinoitumista sekä edellisvuosien kokemuksiin tukeutumista.

...keskustelujen kautta periaatteessa...jokainen toimii esittelijänä periaatteessa omalla vastualueellaan...siitä sitten keskustellaan ja tehdään päätöksiä...mutta ei mitään esityslistoja...nämä muut on jo ajautunut uomiinsa...jos on jotain uutta, niin niistä sitten keskustellaan...

Vaikka ilmapiiri ja päätöksentekoprosessi ovat hyvinkin vapaamuotoisia Folk -kokouksissa, ydinryhmä kuitenkin tiedostaa vastuunsa tapahtumasta ja sen kehityksestä.

...mutta kyllä kun puhutaan vakavista asioista, rahasta ja vastuusta, niin hallitushan on juridisesti vastuussa esimerkiksi tappiosta...että kyllähän siellä täytyy kaikki tärkeät päätökset olla kirjattuna...

Olin mukana neljässä Folk -kokouksessa kevättalvella 2000. Kokouksissa olivat aina paikalla puheenjohtaja, taiteellinen johtaja, rahastonhoitaja sekä sihteeri. Muut ryhmän jäsenet osallistuivat kokouksiin vaihtelevasti. Folk-musiikin yhdistyksen säännöissä ei ole määritelty tiettyä kokouksiin osallistumiskertaa. Ryhmän jäsenet ovat myöskin kaikki työssäkäyviä ihmisiä, joten vapaaehtoinen festivaalityö saattaa joskus joutua väistymään leipätyön edessä.

Ilmapiiriltään kokoukset olivat hyvin leppoisia. Mitään kiivasluontoisia sanasotia tai peruuttamattomia mielipide-eroja en havainnut niissä kokouksissa, joissa olin tarkkailijana. Tämän hetkisen toimijaryhmän perusteella voisi sanoa, että festivaali vuonna 2000 tulee olemaan moni-ilmeinen, epähomogeeninen, rutinoitunut, mutta silti jossain määrin innovatiivinen ja ennen kaikkea tulevaisuuden raameja etsivä.

Haapaveden kaupunki ja Haapavesi Folk

Mikään tapahtuma ei voi olla ottamatta huomioon sitä paikkakuntaa, missä se fyysisesti järjestetään. Eikä mikään paikkakunta voi olla tavalla taikka toisella huomioon ottamatta tapahtumaa, joka sen alueella järjestetään. Tarkastelen seuraavaksi Haapaveden kaupungin ja Haapavesi Folk-festivaalin välisiä suhteita, jotka perustuvat haastateltavien mielipiteisiin. Käsiteltävänä on yleinen ilmapiiri festivaalia kohtaan, kaupungin imago festivaalin avulla, kaupungin ja festivaalin välinen yhteistyö sekä haastateltavien mielipiteitä nykyisestä tilanteesta mahdollisine parannusehdotuksineen.

Ilmapiiri festivaalia kohtaan

Vaikka Haapavesi Folk -festivaali on ainut paikkakuntansa suuren mittakaavan tapahtuma, ei festivaali silti tavoita kaikkia kuntalaisia. Eräänä syynä tähän voi olla se, että Haapavesi Folk -festivaali on tiettyyn musiikingenreen profiloitunut festivaali. Kansanmusiikin ja ns. crossover-musiikin harrastajia on Suomessa vähän ja Haapaveden seudulla se tavoittaa vain murto-osan asukkaista. Toisena syynä haastateltavat näkevät sen, että ”folkkilaiset” itse eivät ole panostaneet riittävästi asioiden esiintuomiseen. Folkit on pysytellyt omissa kuvioissaan, ja monet paikkakuntalaiset eivät ole vielä kukaan käyneet edes kerran tapahtumassa.

Pienelle paikkakunnalle on tyypillistä asioiden lokeroituminen. Yleinen ilmapiiri kulttuuria kohtaan, eräiden haastateltavien mielestä ei myöskään tue Haapavesi Folk -tapahtumaa ”...kyllähän se on nihkeetä yhä edelleenkin...se on tietty porukka joka näitä kulttuuripalveluja käyttää ja tietty porukka joka kattoo, että se on turhaa”. Pienistä kuvioista ja muutaman ihmisen voimin syntynyt festivaali ja sen kotikunta tunnetaan nykyään ”jo Australiassa asti”. Vuosittain festivaali esittelee artisteja ja eri kulttuureja siinä mittakaavassa, että yhden viikonlopun ajaksi Haapavesi muuttuu monikulttuuriseksi kentäksi. Silti yhä jotkut paikkakuntalaiset ja jopa kunnan päättäjät eivät ole haastateltavien mukaan löytäneet Folk -festivaalia.

Haapaveden kaupunki ei satsaa haastateltavien mielestä riittävästi festivaalin mainontaan. Mainonta on jätetty selvästi festivaalia järjestävien ihmisten työksi. Tämän moni haastateltavista näkee ongelmaksi, koska vapaaehtoistyöllä koottu festivaali ei voi panostaa kovinkaan paljon ammattimaiseen markkinointiin. Haastateltavat toivoisivat kaupungilta enemmän tukea juuri tässä. Molemmat osapuolet hyötyisivät siitä, että kaupunki ottaisi tehtäväkseen tapahtuman, ja sitä kautta myös kaupungin, mainonnan. Toisaalta tässäkin yhteydessä haastateltavat myöntävät omatkin virheensä.

...mehän tietenkin folkkilaisina pidämme tätä Folkkia, että tämä on Haapaveden tähti ja vetonaula ja Haapaveden pitäs jo pelkän imagonsa takia vaalia ja tukea sitä ehkä enemmän kuin mitä se meidän mielestä on tukenut...mutta toki jos olen kunnan päättävissä elimissä mukana enkä ole musiikki-ihmisiä ja katselen tuolta aidan takaa, niin ehkä ajattelisin että loppuis jo tuo...väittäisin että siinä on puolin ja toisin hoidettu huonosti se asia, he eivät ole tajunneet meidän markkina-arvoa ja imagomerkitystä Haapavedelle ja me taas ei olla tajuttu informoida tätä päättävää porukkaa tarpeeks että he tietäis missä mennään...se käy aika usein ilmi että he ovat tietämättömiä näistä kuvioista ja sehän on meidän vika, meidän kuuluu tarinoida heille se...

Yhteistyö ja kaupungin tuki

Haapaveden kunta (nykyään kaupunki) on osallistunut Haapavesi Folk -festivaalin rahoitukseen ensimmäisestä festivaalivuodesta lähtien. Kun festivaali järjestettiin ensimmäisiä kertoja, Suomen taloudellinen tilanne oli hyvä ja se näkyi myös kuntien budjeteissa. Lamavuosien tultua Haapaveden kunnan tuki pieneni, mutta silti kunta (kaupunki) on avustanut joka vuosi tapahtumaa.

Kaupunki on tukenut tapahtumaa myös kulttuurisihteerin työpanoksella. Kulttuurisihteerin on muun työnsä ohessa osallistunut aina alkuvuosista lähtien tapahtuman järjestämiseen. Hänen vastuullaan on ollut ennakkotiedustelujen vastaanotto sekä majoituksen järjestäminen. Haastateltavista jotkut olivat kuitenkin yhä pessimistisiä kaupungin ja festivaalin yhteistyöstä ”...kuilu on aika syvä...näkökulma on se, että Folkit on yks kunnallinen palvelu vaikkakin sen tekee järjestö”.

Festivaalia ei siis ole kunnan puolelta ymmärretty jatkuvan kulttuuripalveluna, vaan kertatapahtumana. Haastateltavista muutamat myöskin totesivat hoitaneensa suhteet kunnanvaltuustoon ehkä liiankin huonosti.

...sitä aina kuvittelee ja toivoo, että siis tekeminen ja tulokset niinku riittäis ja että se näkys myös ulukopuolelle...ei esimerkiksi joku kunnanvaltuuston nokkamiehetkään usko mitään muuta kuin numeroita ja paikan päällä käyntiä...se on ollu meidän puolelta suurta hölmöyttä...nääh hommat pitäis hoitaa viimesen päälle...

Kehitysmahdollisuudet

Moni haastateltavista toivoisi Haapaveden kaupungilta enemmänkin tukea Folk-festivaalin toteuttamiseen. Toisaalta joidenkin haastateltavien mielestä festivaali ei voi vaatia kaupungilta enempää rahaa tapahtuman ollessa sen tämänhetkisessä mittakaavassa. Ammattimaista jatkuvuutta kuitenkin suurin osa haastateltavista kaipaaisi, ja tähän nimenomaan Haapaveden kaupunki voisi vaikuttaa. Festivaalia on jo yli kymmenen vuotta järjestänyt vajaan kymmenen ihmisen ryhmä vapaaehtoistyönä, muun työnsä ohessa. Tällainen kuluttaa ihmistä. Haastateltavien mielestä olisikin ikävää, jos hyvä konsepti tuhoutuisi inhimilliseen väsymykseen. ”Folkkilaiset” toivoisivat, että kaupunki voisi esimerkiksi palkata ympärivuotisen toiminnanjohtajan festivaaleille ja näin taata festivaalin kehittyminen ja stabilisoituminen.

Jotkut haastateltavista näkivät myös, että folkkilaiset elävät eräällä tavalla ”pumpulissa”. He työstävät omaa visiotaan huomaamatta ympäröivää kuntaa ”...vanhoille tekijöille ei välttämättä uskalleta sanoa ettei Folkit kiinnosta paikkakuntalaisia”.

Tähän mielipiteeseen liittyi myös keskustelua siitä, kenelle festivaalit itse asiassa on suunnattu, paikkakuntalaisille vai alan harrastajille koko Suomessa.

4.5. Ja tarina jatkuu eli Haapavesi Folk -festivaalin tulevaisuus

Yli kymmenen vuoden toimintakausi, erilaiset tapahtumaketjut, sadat yhtyeet, tuhannet festivaalikävijät ovat kaikki muokanneet Haapavesi Folk -festivaalia. Tällä hetkellä festivaali elää toimijoidensa kautta eräänlaista kriisihetkeä. Inhimillinen väsymys vaikuttaa festivaalin ilmeeseen. Tässä viimeisessä kappaleessa haastateltavat kertovat omia visioitaan tulevaisuudelle. Tulevaisuus muodostuu tämän hetken ongelmakohdista ja niiden parannusehdotuksista. Tapahtuman on seurattava sitä ympäröivää todellisuutta. Sen on muututtava, kehityttävä ja otettava huomioon virheensä. Kun kyseessä on pieni, vaatimattomalla budjetilla ja vapaaehtoistyövoimalla pyörítettävä tapahtuma, ovat nämä aspektit elintärkeitä festivaalille.

...sehän on ihan normaalia että ku tietyn ikänsä jotakin tekee niin sitä miettii että tätäkö sitä tekee lopun ikäänsä...ei niin etteikö se olis mielenkiintoista ...mutta meillä on tapahtuma kehittynyt, laajentunut, kasvanut ja saanu mainetta ja kunniaa hirvittävästi mutta meillä on sitten jääny semmosia keskeisiä asioita jäänyt kehittymättä jotka on ihan samalla tasolla ku mitä ne oli vuonna kaheksankaheksan...ja ehkä tärkein asia siinä on tää meidän organisaatio , että siinä ei oo niinku minkäänlaista uudistumista tapahtunu...ei oo ihmisiä pystytty palkkaamaan ja semmosia likasen työn tekijöitä...rahanhankkijoita ja muita tämmösiä juttuja...

Eräänä suurimmista ongelmakohdista moni haastateltavista näki Folkin talouden. Tällä hetkellä festivaali elää ns. ”kädestä suuhun” eli kaikki festivaalilta saadut voitot menevät kuluihin. Voittojen tavoittelu muutenkin yhdistyksen järjestämässä tapahtumassa on ongelmallista, sillä Haapaveden Folk-musiikin yhdistyksen säännöissä sanotaan, että yhdistys on voittoa tavoittelematon. Voitontavoittelu myös osaltaan vaikeuttaisi avustuksien ja tukien saantia. Silti tapahtuma ei pyöri ilman rahaa, se on totuus, ongelmana onkin se, kuinka festivaalin talous saataisiin vakautetuksi, niin että seuraavan vuoden festivaalia voitaisiin lähteä synnyttämään turvalliselta pohjalta.

Toisena ongelmakohtana monet haastateltavista kertoivat olevan festivaalin ennakkomainonta. Pienestä, ympärivuotisesti työskentelevästä vapaaehtoistyöntekijöiden, ryhmästä johtuen, festivaalin ennakkomainonta jää

viime hetkeen. Tämä puolestaan vaikuttaa yleisömäärään ja sitä kautta taas festivaalin talouteen. Ongelmana onkin siis se, että ilman ammattimaista palkattua ympärivuotista työntekijää ryhmän on vaikea paneutua ennakkomainontaan. Myöskin epävarma talous aiheuttaa sen, että monivuotisia toimintasuunnitelmia ei voida tehdä eikä näin ollen valmistella ohjelmistoa ja sen mainontaa vuosia etukäteen.

Kolmantena esille tulleena ongelmakohtana haastateltavat kertoivat olevan inhimillinen väsymys. Festivaalin järjestäminen on kokopäiväistä ja ympärivuotista työtä, mutta jos festivaalityöntekijällä on toinen ns. "leipätyö", kärsii siitä niin festivaali- kuin muukin työ. "...Monestihan on niin, että ku on tällainen ydinporukka niin se jumittuu...ois hyvä että siellä ois aina vaikka kaks vaihtuvaa jäsentä". Uusien tekijöiden mukaantulo voisi lievittää festivaalityön "leipääntymistä". Suurempana ongelmana on kuitenkin se miten visio saadaan toimimaan missiona, kun inhimillinen väsymys uhkaa. Eräänä kehittämisen mahdollisuutena tähän ongelmaan olisi palkattu työntekijä, jonka vastuulla olisi ympärivuoden festivaalityöhön kuuluva toimistotyö. Ilman tällaista jatkuvuutta festivaali hiipuu sitä mukaa, kun sitä järjestävät ihmiset väsyvät.

Yleisellä tasolla moni haastateltavista pohti myös koko festivaalia ja sen tulevaisuutta sekä ylipäättänsä sitä, miksi festivaali kannattaa järjestää joka kesä.

...jos Folkit on arvo, jota kannattaa säilyttää, niin silloin sille pitää tehdä jotain, koska se sammuu...mutta jos se ei oo arvo, että se on vaan talkooväen ja nykyisen folkmusiikin ystävien pienimuotoinen festivaali...sitä pidetään niin kauan kuin ne jaksaa ja antaa hiipua...

Tapahtumansisältöön kiinnitettiin myös huomiota

...se on siinä se suurin pulma...että vaikka esiintyjä vaihdetaan, mutta puitteet ja muut ei vaihdu, niin se festivaali ei muutu siitä...se ei riitä ihmisille tänä päivänä...hyvä tuote on tehty, mutta se pitäis pystyä niinkö tästä kehittään...ei täällä oo koskaan ollu mitään matkailua...eikä tämmöselle kulttuurimatkailulle anneta pennin vertaa arvoa...

Hyvä tuote, visio, pitäisi siis saada fokusoitumaan tämän hetkiseen ympäristöön painottaen ehkä enemmän tapahtuman taloudellista vaikutusarvoa matkailun osalta.

Onko Folkit itsestäänselvyys?

Tietyissä mielessä Haapavesi Folk -festivaali on itsestäänselvyys. Tapahtuma on yli kymmenen vuoden kokemuksella saavuttanut vankan ja arvostetun aseman Suomen kesätapahtumien kentällä. Voidaan sanoa, että alan harrastajat odottavat vuosittain festivaalia. Haapavesi Folk on kuitenkin sidottu ihmistyöresursseihin, ja tämä vaikuttaa kaikkein eniten festivaalin tulevaisuuteen. Nyt näyttäisi siltä, että siinä vaiheessa, kun järjestävä ydinryhmä päättää lopettaa, niin koko festivaali loppuu siihen.

...tää on tärkeä juttu, että tää pitäis saada tää festivaali elään omaa elämäänsä...että se ei ois niin henkilösidonnainen juttu...se alkas niinku että Folkit ku Folkit...ihmisiä käy sitä järjestämässä ja se elää ja mennä porskuttaa...siihen tulis hyvä organisaatio, jolla se pyöris ammattimaisesti eteenpäin, sen markkina-arvo ja kulttuuripoliittinen arvo tajuttais tuolla kunnan päässä reilumminkin...

Mikä sitten saa festivaalin vapaaehtoistyöntekijät jatkamaan vuodesta toiseen, vaikka puitteet ja resurssit tapahtuman pystyttämiseksi eivät ole aina kaikkein suotuisimmat?

...kaikki...festivaali ja tää porukka joka sitä on järjestämässä...järjestää sitä täydellä sydämellä eli on mukana...ei sitä osaa kuvitellakaan ettei Folkkeja ois...se on osittain työtä, mutta se on myös niin sanotusti elämäntapa...

5 PÄÄTÄNTÖ

Työni tarkoituksena oli tuoda joitain aspekteja esille Haapavesi Folk -festivaaliorganisaatiosta, sen muodostamista ihmisistä sekä heidän mielipiteistään festivaalin menneisyydestä, nykytilasta ja tulevaisuudesta. Tutkimukseni festivaalikohtaisesta luonteesta johtuen, haastateltavien mielipiteet saivat erityistä painoarvoa.

Haapavesi Folk -festivaaliorganisaation yli kymmenvuotinen kehitys ei ole niinkään ollut radikaalia, vaan enemmänkin asioiden ja toimintatapojen kiteytymistä. Toisaalta, haastateltavien mielipiteisiin nojaten, voidaan päätellä, että festivaaliorganisaatio elää tällä hetkellä murroskautta sitä itse välttämättä tiedostaen. Festivaalin ja sitä järjestävän ryhmän organisaatiossa on nähtävissä selvät aikajaksot: alku (asioiden, toimintatapojen ja ajatusmallien muodostuminen), stabilisoituminen (asioiden, toimintatapojen ja ajatusmallien vakiintuminen), luonnollinen kasvu ja siitä seuraavat uudet mallit sekä murroskausi.

Haapavesi Folk -festivaaliorganisaatio on tullut siihen käännekohtaan elämänkaarensa, jossa sen pitää päättää uusista suuntaviivoista. Asiaa vaikeuttaa se, että omalla työpanoksellaan festivaaliin sitoutuneet ihmiset ovat väsyneitä, mikä johtuu festivaalityön vapaaehtoisuudesta -siitä että sitä tehdään muun työn ohessa. Haastattelujen perusteella on nähtävissä, että ihmiset haluavat jatkaa ja kehittää festivaalia, mutta inhimillisestä väsymyksestä johtuen he eivät tiedä, mikä olisi paras mahdollinen visio tulevaisuudelle.

Suorittamani haastattelut osoittavat sen, mikä on tyypillistä ja elintärkeää varmaan kaikille Suomen festivaaleille: festivaali ei voi syntyä eikä toteutua ilman ihmisiä, jotka ovat sitoutuneet asiaansa ja joilla on yhteinen visio toiminnalleen. Festivaali on riippuvainen sen taustalla vaikuttavan formaalin tai informaalin organisaation ihmisten keskinäisistä suhteista, vahvasta tiimityöstä

sekä kontakteista ympäristöön. Tämä tuli hyvin selville myös omissa haastatteluissani. Ilman ryhmän sisäistä hyvää ja innovatiivista ilmapiiriä sekä ryhmän luomia suhteita yhteistyötahoihin ei Haapavesi Folk -festivaalin visio olisi fokusoitunut tämän hetkiselletasolle.

Saleniuksen, Åkerbergin ja Owrenin määrittelemiinvision viiteen peruskiveen (lähde ja ankkurointi, fokus, missio, energia sekä kielellinen ilmaisu) viitaten Haapavesi Folk -festivaaliorganisaation visio lähti liikkeelle ennen kaikkea loogis-rationaaliselta pohjalta, mutta festivaalien toiminta pohjautuu silti aika pitkälti festivaalin taiteellisen johtajan sekä muun organisaation taiteellisille visioille. Haapaveden kunta loi taloudelliset resurssit festivaalin pystyttämiseksi (loogis-rationaalinen toiminta), mutta antoi taiteellisen toteuttamisen täysin tietyn joukon intuitiolle.

Vision ankkurointi tapahtuu Haapavesi Folk -festivaaliorganisaatiossa identiteetin muodostumisena. Se tapahtui siinä vaiheessa, kun haastateltava henkilö tuli mukaan toimintaan. Festivaaliorganisaatio pyörii vapaaehtoistyöllä, joten voidaan olettaa toiminnassa mukana olevien identifioituneen festivaalin visioon.

Vision laajuus välittyy festivaaliorganisaatiossa niin ulkoisesti kuin sisäisestikin. Haapavesi Folk -festivaaliorganisaatiossa ulkoisesti fokusoitu visio välittyy asiakkaille itse tapahtumassa, kesän festivaaleilla, mutta sisäisesti fokusoitu visio jää vain organisaation sisäiseksi.

Haapavesi Folk -festivaaleilla festivaaliorganisaation missio on ennen kaikkea se, että visio seuraavan kesän festivaaleista toteutetaan jokapäiväisellä festivaalityöllä. Haapavesi Folk -festivaaliorganisaation toimijat ovat hyvin epähomogeeninen joukko, jonka vuoksi voisikin olettaa, että haasteena heillä on jokaista henkilökohtaisesti kiinnostavien piirteiden, eteenpäin työntävän energian, löytäminen yhteisestä visiosta.

Haapavesi Folk -festivaalin perusideana oli sen syntyhetkillä ”intiimiys”, festivaali, missä esiintyjät ja yleisö kohtaavat luontevasti ja kaikki ovat ”samaa perhettä”. Tälle ajatusmallille sekä kielikuvalle festivaali on perustanut koko toimintakautensa sekä markkinoinnin. Taustalla olevat toimijat ovat mukana rakentamassa nimenomaan pienimuotoista, intiimiä, festivaalia.

Tiimityön merkitys korostuu Haapavesi Folk -festivaaliorganisaatiossa. Sen voisi sanoa toimivan jo yksin tiimityön voimalla. Festivaaliorganisaation muodostavat ihmiset eivät ole esimies-alainen -suhteessa toisiinsa, vaan he kaikki ovat sitoutuneet tekemään töitä festivaalin hyväksi. Heillä on yhteinen visio sekä missio festivaalin toteuttamiseksi. Toiminta on kuitenkin pilkottu erilaisiin vastuualueisiin, joilla on omat vastuuhenkilönsä. He voivat ottaa avukseen muitakin henkilöitä ja nämä henkilöt toimivat näin ollen tiimissä. Vastuualueiden pohjalta muodostuneilla tiimeillä ei ole keskinäistä hierarkiaa, vaan myös tiimit tekevät yhteistyötä keskenään. Vapaaehtoisvoimin toteutetussa festivaaliorganisaatiossa klikkiytymiseen ei olisi varaakaan, sillä tiedon pitää siirtyä saumattomasti tiimiltä toiselle.

Työssäni käyttämä teemahaastattelumetodi aineistonkeruussa soveltui tutkimuksen lähtökohtiin. Teemahaastattelun avulla Haapavesi Folk -festivaaliorganisaation toimijat saivat mielipiteensä kuuluville. Silti festivaaliorganisaation dokumentoinnin epäjärjestelmällisyydestä johtuen, tiedon täydellinen luotettavuus joutui tutkimuksessani väistymään haastateltavien subjektiivisten mielipiteiden tieltä.

Haastattelemastani yhdeksästä henkilöstä lähes kaikki, muutamaa lukuun ottamatta olivat joko musiikin tai muun taiteenalan asiantuntijoita. Suurin osa heistä oli tehnyt vapaaehtoistyötä festivaalin hyväksi joko ensimmäisestä vuodesta lähtien tai muuten useita vuosia.

Ryhmä, minkä muodostaa joukko taustoiltaan erilaisia ihmisiä, voi olla hyvinkin epätasapainoinen vastauksissaan. Tämä ei kuitenkaan tullut ainakaan näissä haastatteluissa esille. Tiettyjä mielipide-eroja oli toki havaittavissa ihmisten puheissa, mutta suuremmat suuntaviivat ja ongelmakohdat tulivat aika vahvasti esille kaikkien mielipiteissä. Tämä osoittaa mielestäni sen, että Haapavesi Folk -festivaalia järjestävä ryhmä toimii ilman suuria ryhmän sisäisiä ongelmia, ja toisaalta ihmiset, jotka ovat mukana vuodesta toiseen järjestämässä tapahtumaa, ovat sitoutuneet työhönsä jonkin muun kuin rahan takia.

Haapavesi Folk -festivaali itsessään on jo hyvin monipuolinen tutkimuksen kohde. Festivaalin merkitys alan harrastajien keskuudessa on jo myönnetty ja jatkotutkimuksella sen yleistä tunnettavuutta voisi lisätä. Tästä tutkimuksesta esiin nousevia lisäkysymyksiä ovat ilman muuta tutkimus festivaalin Haapaveden kaupungille tuomista aineellisista ja aineettomista hyödyistä. Alueellinen vaikutustutkimus voisi hyödyttää ei pelkästään itse festivaaliorganisaatiota, vaan koko Haapaveden kuntaa.

Toisena jatkotutkimuksen aiheena näen eräänlaisen tulevaisuuden kehityskertomuksen laatimisen organisaatiolle. Miten jo olemassa olevaa toimintamallia voisi kehittää entisestään, jotta festivaali tavoittaisi sekä alueensa asukkaat että valtakunnallisesti alan harrastajat, silti unohtamatta sen lähtökohtia ja visioita? Vai olisiko kenties viisainta lopettaa tai ainakin jättäytyä taka-alalle muutamaksi vuodeksi. Uuden mission määrittelemiselle olisi siis tarvetta työni perusteella.

Kyseessä oleva tutkimus on hyvin suppea, kun otetaan huomioon tutkittavan aihepiirin monimuotoisuus. Tämän vuoksi esitänkin, että tutkimukseni olkoon vielä tässä vaiheessa ainoastaan suuntaa-antavana ja ajatuksia herättävänä.

Lähteet

Aaltio - Marjosola, Iiris 1992. Organisaatiot kulttuurin tuottajina ja tuotteina. Helsinki: HKK

Cantell, Timo 1993. Musiikkijuhlien yleisöt - Kaustinen, Kuhmo, Viitasaari. Helsinki: Yliopistopaino.

Cantell, Timo 1994. Kannattaako kulttuuri? Kulttuurisektori ja kaupunkien kehityshankkeet. Helsinki: Helsingin kaupungin tietokeskus.

Elderens, P. Louis van 1998. Äkkiä eräänä kesänä: Joensuun laulujuhlien sosiologinen muotokuva. Saarijärvi: Gummerus Oy.

Ennekari, Risto 1996. Pori Jazz - kolme vuosikymmentä improvisointia. Porvoo: WSOY

Hirsjärvi, Sirkka & Hurme, Helena 1985. Teemahaastattelu. Helsinki: Kyrri Oy

Hirsjärvi, Sirkka & Remes, Pirkko & Sajavaara, Paula 1997. Tutki ja kirjoita. Tampere: Tammer-Paino Oy

Ilmonen, Kari 1994. Taide ja hyvä kaupunki - Taiteilijatulintoja. Kokkola: Chydenius-instituutti.

Ilmonen, Kari 1992. Kulttuuripalvelujen käyttö ja kulttuuriarvostukset. Kokkola: Chydenius-instituutti.

Ilmonen, Kari, Kaipainen Jouni, Tohmo Timo 1995. Kunta ja musiikkijuhlat. Jyväskylä: Gummerus kirjapaino Oy.

Jutila Vesa, Järvelin Kimmo, Kilpi Esko, Kvist Hans-Henry, Paavilainen Karri 1999. Tiimeillä parannuksia prosesseihin. Jyväskylä: Gummerus kirjapaino Oy.

Kangas, Anita 1990. Kunta, Taide ja Markat. Helsinki: VAPK- kustannus.

Karjalainen, Tuulikki 1991. Kuhmo Chamber music festival - The structure of the festival's economy and the economic impact of festival. Helsinki: Arts Council of Finland.

Korkeamäki, Tarja 1994. Tutkimus Pori Jazz '94 festivaalista. Pori: Porin korkeakoulu, TTKK, TKKK

Korkeamäki, Tarja 1998. Tutkimus Pori Jazz 98 festivaalista. Pori: Porin korkeakouluyksikkö.

Laine, Seppo & Peltonen Pekka 1990. Tutkimus Porin jazz-juhlista. Pori: Porin koulutus- ja tutkimuskeskus.

Malmi, Pasi 1995. Kunnallisten kulttuuripanostusten kannattavuuden mittaaminen ja arvioiminen. Oulu: Oulun Yliopisto Monistus - Kuvakeskus.

The New Grove Dictionary of Music and Musicians 6, festival, (ed. Stanley Sadie) 1980. Macmillan Publisher Limited

Piirainen, Hannu 1992. Savonlinnan oopperajuhlat - oopperajuhlien kehittämisohjelma. Savonlinna: Matkailun koulutus- ja tutkimuskeskus.

Salenius Bo-Magnus, Åkerberg Annika, Owren Marina 1998. Voimana visio. Helsinki: ICCD

Savolainen, Pentti 1995. Balladi Olavinlinnan oopperajuhlista. Porvoo: WSOY.

Takala, Tuomo 1994. Liikkeenjohdon kehityshistoria. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.

Tiuraniemi, Juhani 1993. Yksilö, ryhmä, organisaatio. Sosiaalipsykologian perusteita. Turku: Painosalama Oy.

Valkonen, Kaija ja Markku 1994. Yhtä juhlaa Finland Festivals. Keuruu: Kustannusosakeyhtiö Otava.

Muu kirjallisuus

Becker, Howard S. 1982. Art Worlds. University of California Press

Bianchini, Franco & Parkinson Michael (ed.) 1993. Cultural policy and urban regeneration, the west European experience. Manchester: Manchester University Press.

Björkegren, Dag 1996. The Culture Business, Management Strategies for the Arts-related Business. Padstow, Cornwall: TJ Press Ltd.

Enckell Magnus & Lohrum Cami 1997. A Journey towards loyalty. Helsinki: Swedish School of Economics and Business Administration.

Ilmonen, Kari 1994. Kulttuurin strategiat -Tutkimus keskipohjalaisten kulttuuriarvostuksista. Kokkola: Chydenius-instituutti.

Landry, Charles & Bianchini Franco 1998. Luova kaupunki. Helsingin kaupungin tietokeskus.

Matikainen, Janne & Ollikainen Helvi 1999. Oppiva työyhteisö parantaa toimintaa, tulosta ja ihmisten viihtymistä. Ylöjärvi: Painohäme Oy.

Morgan, Gareth 1986. Images of Organization. Bristol: Sage Publication.

Peacock, Alan 1993. Paying the Piper- Culture, Music and Money. Cambridge:
The Univeristy Press.

Liitteet

Liite 1 Haastattelukysymykset

-
- miten tullut mukaan toimintaan
 - mikä on toimenkuva
 - miten/kenelle vastuussa työstään

-
- mitä tulee mieleen Folkeista
 - onko tyytyväinen festivaaliin
 - > kehittämisen varaa

-
- Haapaveden kaupunki ja Folk
 - Folk ja Suomen muut valtakunnalliset festivaalit

-
- miten usein järjestävän ryhmän kokouksia
 - miten kokee ryhmän toiminnan/sisäiset suhteet
 - >kokouksien ilmapiiri
 - >muutoksia ryhmässä/kokouksissa
 - >onko muodostunut pienempiä ryhmän sisäisiä tiimejä
 - >minkälaisia tiimejä
 - >onko hierarkiaa ryhmässä/ millainen hierarkia
 - >miten päätökset tehdään
 - >kaipaisiko muutoksia toimintaan

-
- Festivaalin aikataulu
 - >missä vaiheessa oma työpanos
 - >kaipaisiko muutoksia aikataulutukseen

- Festivaalin rahoitus

-
- Visioita tulevaisuudelle
 - >onko festivaali itsestäänselvyys
 - >mikä saa jatkamaan/ jatkaako työpanostaan
-

Liite 2 Maat joista on tullut esiintyjä vuosina 1989-97

Bulgaria

Konoushenska Group (1989)
Pokazalets (1994, -96)
Slavia (1992)
Theodosi Spassov Trio (1997)

Englanti

Chris Wood & Andy Cutting (1997)

Espanja

Llan de Cubel (1996)

Irlanti

Any Old Time (1994)
Diamaid Moynihan and Calico (1995)
Harry Bent (1996)
Magenta Music (1991)
Sky Lark (1993)

Kanada

Ouellet, Legault ja Hoirup (1997)

Norja

Annbjorg Lien (1994)

Puola

Kaszebe (1995)
Kroke (1997)

Romania

Karpaattien virtuoosit 1990

Ruotsi

Bluegrass Cafe (1991)
Groupa (1993)
Hedningarna (1992)
Irlands Gänget (1989)
Rotvälta (1993)
Väsen (1994,- 97)

Skotlanti

Otago Street (1996)

Tansania

Arnold Chiwalala (1996,-97)

Tuva

Albert Kuvezin (1996)
Ay-Kherel ensemble (1997)

Boris Salchak ja Mongun-ool Ondar (1995)

Unkari

Kalaka (1997)
Tatros (1995)
Vasmalom (1993)

Ukraina

Enver Izmailov (1995)
Enver Izmailov Crimea Tatar Trio (1996)

USA

Alicia Johnston (1992)
Alison Krauss and Union Station (1991)
Diana Jarvi & Cafe Accordion Orchestra (1997)
Erik & Niles Hokkanen
High Country (1992)
Kevin Burke, Laurie Lewis, Dudley Connel (1995)
Pete Sutherland and Karen Billings (1991)
T.J. Wheeler & Rockin' Jake (1994)

Venäjä

Moment Musical (1996)
Venäläiset sävelmät -yhtye (1995)

Viro

Hortus Musicus (1993)
Johansons' Brothers
Sölesepad (1996)

Kansainväliset

American Cafe Orchestra (1993)
Circo Crappo (1997)
Erik Hokkanen ja Lumisudet (1996)
Les Frogs (1997)

Suomi

A tre (1997)
Angelin tytöt (1993)
Antero Jakoila Ensemble (1996)
Battalia (1994)
A Bluegrass Company (1997)
The Berghall Mountain Boys (1994,-95)
Cumulus (1995)

Eeva-Leena Sariola ja Mukaralla (1994)
Eino Grön (1993)
El Septeto (1996)
Folkkarit (1996)
Fröbelin Palikat (1995)
Gjallarhorn (1996)
Hot Club Quartet (1995)
Horto Kaalo (1994)
Iiro Rantala (1996)
In Time Quintet (1995)
Intergalactic Bluegrass Messengers (1995,-96)
Irish Friday (1993)
Jorkama Lopez (1993)
Järvelän Pikkupelimannit (1994)
Kanerva (1997)
Kantele Duo Eija Kankaanranta ja Mervi Yli-Vainio (1997)
Karelia
Kari Mäkinen Trio (1993,-94)
Kaskifolk'97 (1997)
Katriina Honkanen (1996)
Ketunhölkkä (1994, -95)
Khamos (1997)
Kimmo Pohjanen & Heikki Laitinen (1997)
Kirsi Autio (1996)
Klovni Stella (1995)
Koinurit (1991)
Kolmastoista Kuu (1993,-96)
Koppakämmärit (1993)
Korkkijalka (1991,-92)
Kämmärit (1997)
Les Freres Massifs (1996,-97)
M.A. Numminen ja Pedro Hietanen (1991)
M.A. Numminen ja Mika Siekkinen (1996)
Mandolin Brothers (1997)
Mia Kalaniemi & Comp. (1992)
Maria Kalaniemi & Aldargaz (1994)
Maria Kalaniemi ja Timo Alakotila (1995)
Markojuhani Rautavaara (1996)
Martti Pokela (1994)
Mieskuoro Huutajat (1993)
MeNaiset (1995)
Mukutus (1994)
Nikolai Blad & Comp. (1995)

Pajattaret (1996)
Pentti Rasinkangas ja Ohilyönti (1991,-94)
Piirpauke (1997)
Pinnin Pojat ja Heikki Salo sekä Erkki Rankaviita (1996)
Pirnales (1994)
Positiivinen Tyhmyys (1995)
Progmatiks (1997)
Prusikoukku Soundmachine (1996)
Rempsakki (1992,-94)
Rimpparemmi (1994,-95)
Ring-ensemble (1994)
Risto Järvenpään Tatsia ja Janssia (1996,-97)
Ruumen (1995,-97)
Salamakannel (1992)
Salsamania (1991)
Sans (1997)
Seminaarimäen Mieslaulajat (1994)
Seppo Sillanpään yhtye (1991)
Shamrock (1996)
Sinikka Järvinen (1995)
Slobo Horo (1993)
Spontaani Vire (1994)
Speed Limit
Smith & Wesson (1997)
Steel pan Lovers (1994)
Stompin' Devils Cajun Band (1995)
Tallacee (1997)
Tallari (1993)
Tanssiryhmä Hivuttajat (1994)
Tanssiryhmä Tahia (1994)
Tapani Varis Ensemble (1997)
Trio Fratres (1995)
Troka (1995)
Veli-Matti Järvenpää ja Zydeco Conjunto (1991)
Veli-Matti Järvenpää ja TexMex Quintet (1992,-94,-96)
Vesa-Matti Loiri (1997)
Viksten & Co. (1993)
Virtus Artem Vincit (1997)
Värttinä (1992)
Yläsiirtola Ramblers (1996,-97)
Ylärekisteriorkesteri (1996)
Yövieraat-teatteri (1997)

Paikalliset

Liite 3 Haapaveden Folk-musiikin yhdistyksen yhdistyssäännöt

HAAPAVEDEN FOLK-MUSIIKIN YHDISTYKSEN SÄÄNNÖT

Yhdistys ja sen tarkoitus

Yhdistyksen nimi on Haapaveden folk-musiikin yhdistys ja kotipaikka on Haapaveden kunta.

2

Yhdistyksen tarkoituksena on kansanperinteiden pohjalta syntyneen folk-musiikin tunnetuksi tekeminen, siihen kohdistuvan harrastuksen levittäminen, asianharrastajien ja esiintyjien lähentäminen, alan taidon ja tiedon levittäminen sekä laajemman musiikkinäkemyksen tuominen alueen musiikkielämään. Näihin päämääriin yhdistys pyrkii harjoittamalla valistus-, tiedotus-, ja viihdytystoimintaa järjestämällä kurssseja, konsertteja ja illanviettoja, sekä julkaisemalla tätä musiikkialaa käsitteleviä painotuotteita. Yhdistyksen tarkoitus ei ole voiton tai muun välittömän taloudellisen hyödyn hankkiminen jäsenille tai siihen muuten osallisille. Yhdistyksen toiminta ei saa olla pääasiallisesti taloudellista laatua.

3

Yhdistyksen nimen kirjoittavat puheenjohtaja ja rahastonhoitaja, kumpikin yksinään.

Jäsenet

4

Yhdistyksen varsinaiseksi jäseneksi voi päästä jokainen Suomen kansalainen tai Suomessa asuva henkilö. Yhdistyksen hallitus voi hyväksyä yhdistykseen kannatusjäseniä, joiksi pääsee sekä yksityisiä henkilöitä että oikeuskelpoisia yhteisöjä ja joilla on oikeus osallistua yhdistyksen toimintaan mutta ei äänioikeutta yhdistyksen kokouksissa.

Luottamushenkilöt

5

Yhdistystä edustaa ja sen asioita hoitaa vaalikokouksen kalenterivuodeksi kerrallaan valitsema hallitus. Hallitukseen kuuluvat:

- puheenjohtaja
- varapuheenjohtaja
- sihteeri
- rahastonhoitaja
- kahdesta (2) neljään (4) muuta jäsentä.

Yhdistyksen hallitus on päätösvaltainen, jos paikalla on puheenjohtaja tai varapuheenjohtaja ja vähintään puolet hallituksen muista jäsenistä ja kun kokouskutsu on toimitettu hallituksen kaikille jäsenille.

Toimihenkilöt

6

Yhdistyksen hallitus voi valita, nimittää ja palkata muita toimihenkilöitä hoitamaan hallituksen apuna ja sen valvonnassa yhdistyksen toimintaa.

Kokoukset

7

Yhdistys kokoontuu kerran vuodessa

1. vaalikokoukseen, joka pidetään syys- marraskuussa (~~välisenä aikana~~) ja jolloin
 - valitaan hallituksen puheenjohtaja, varapuheenjohtaja, sihteeri, rahastonhoitaja ja muut hallituksen jäsenet tulevaksi toimivuodeksi
 - valitaan tilintarkastajat (1kpl) ja varatilintarkastajat (1 kpl) tulevaksi vuodeksi
 - määrätään jäsenmaksujen suuruudet seuraavalle vuodelle
 - hyväksytään toimintasuunnitelma tulevalle vuodelle
 - käsitellään muut mahdolliset esille tulevat asiat

2. vuosikokoukseen, joka pidetään tammi - maaliskuussa (~~välisenä aikana~~) ja jolloin on käsiteltävä

- toimintakertomus edelliseltä toimivuodelta
- tilikertomus ja tilinpäätös
- tilintarkastajien lausunto
- tilinpäätöksen hyväksyminen
- tili ja vastuuvapauden myöntäminen
- muut mahdollisesti esille tulevat asiat

ja ylimääräiseen kokoukseen tarpeen vaatiessa tai milloin vähintään 1/10 yhdistyksen äänioikeutetuista jäsenistä sitä kirjallisesti hallitukselta vaatii.

8

Yhdistyksen kokouksista on ilmoitettava vähintään neljätoista (14) vuorokautta ennen kokousta Pyhäjokiseutu- nimisessä sanomalehdessä.

9

Yhdistyksen kokous on päätösvaltainen jos se on laillisesti kokoonkutsuttu.

Talous

10

Yhdistyksen toiminta- ja tilikausi on kalenterivuosi tammikuun 1. päivästä joulukuun 31. päivään ja on yhdistyksen tilit tarkastettava ennen vuosikokousta.

11

Jäsenet ovat velvollisia suorittamaan vuosittain jäsenmaksun, jonka suuruuden vaalikokous määrää.

ERITYISIÄ MÄÄRÄYKSIÄ

12

Yhdistys purkautuu jos se tekee purkamispäätöksen neljän viidesosan (4/5) ääntenemmistöllä annetuista äänistä kahdessa (2) peräkkäisessä kokouksessa, joiden väli on vähintään neljätoista (14) vuorokautta. Yhdistyksen purkautuessa sen varat, sitten kun velat on maksettu, on luovutettava käytettäväksi johonkin yhdistyksen tarkoitusta lähellä olevaan toimintaan siten, kuin yhdistyksen viimeinen kokous siitä lähemmin päättää.

13

Muutoksia ja lisäyksiä näihin sääntöihin voidaan tehdä, jos kirjallisesti hallitukselle jätetty muutos- tai lisäysehdotus on hyväksytty kahdessa (2) peräkkäisessä vähintään neljätoista (14) vuorokauden väliajoin pidetyssä kokouksessa vähintään kolmen neljäsosan (3/4) ääntenemmistöllä annetuista äänistä.